

KENTGES

BÜTÜNLEŞİK KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ

VE

EYLEM PLANI

2010-2023

ANKARA

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İçindekiler	ii
Kısaltmalar	iii
1 Giriş	1
1.1 KENTGES'in kapsamı	1
1.2 KENTGES süreci ve hazırlanma yöntemi	2
2 KENTGES'in Amacı ve Ana Eksenleri	3
2.1 KENTGES'in temel amacı	3
2.2 KENTGES'in ana eksenleri.....	3
3 Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planına Duyulan İhtiyaç	5
3.1 Türkiye'de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama sisteminin mevcut durumu.	5
3.2 Ulusal ve uluslararası belgelerde kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama	10
3.3 Sürdürülebilir kentleşme için değerler sistemi ve temel ilkeler	13
4 Hedefler, Stratejiler ve Eylemler	14
4.1 Mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması.....	14
4.2 Yerleşmelerin mekân ve yaşam kalitesinin artırılması	20
4.3 Yerleşmelerin ekonomik ve toplumsal yapılarının güçlendirilmesi	40
5 Uygulama ve İzleme	46
5.1 KENTGES'in Yönetimi	46
5.2 Sorumlu ve İlgili Kuruluşların Yapacağı İşler	48
EK-1: ÖZET EYLEM TABLOSU.....	49
EK-2: EYLEMLERİN SORUMLU KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIMI	55

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AK	Avrupa Komisyonu
ESDP	Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi (European Spatial Development Perspective)
ESPON	Avrupa Mekânsal Planlama Gözlem Ađı (European Spatial Planning Observation Network)
BM	Birleşmiş Milletler
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	Devlet Su İşleri
IPARD	Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programı
İBBS	İstatistiksel Bölge Birimleri Sınıflandırması
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
ÖİK	Özel İhtisas Komisyonu
UÇES	AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
SCADA	Veri Tabanlı Kontrol ve Gözetleme Sistemi (Supervisory Control and Data Acquisition)
SÇD	Stratejik Çevresel Etki Değerlendirme
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TAU	Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı

1 Giriş

1.1 KENTGES'in kapsamı

Türkiye’de kentsel yerleşmelerin mekânsal yaşam kalitesinin artırılmasına, ekonomik ve toplumsal yapının güçlenmesine, mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılmasına olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle “Orta Vadeli Program”da “Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı” hazırlanması öngörülmüştür ¹.

Dokuzuncu Kalkınma Planı 2010 Yılı Programı’nda; “Kentlerin Yaşam Standartlarının Yükseltilmesi ve Sürdürülebilir Gelişmenin Sağlanması” öncelikli politika olarak belirlenmiş ve “Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Eylem Planı”nın 2010 yılı Haziran sonuna kadar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın sorumluluğunda hazırlanması, Strateji ve Eylem Planında sağlıklı, dengeli ve güvenli kentlerin oluşturulmasında hukuki, teknik ve idari sorunların çözümüne yönelik politikalar ve faaliyetlerin belirlenmesi öngörülmüştür ².

Ayrıca, Türkiye’nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013) kapsamında Nisan 2007 tarihinde açıklanan yapılacak düzenlemeler çerçevesinde “22-Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu” başlığı altında “IV- 2010-2013 yılları arasında çıkarılması öngörülen ikincil düzenlemeler” kısmında 22.1013.2.02 referans numarası ile “Sürdürülebilir Kentsel Gelişme için Bütünleştirilmiş Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planının onaylanmasına ilişkin Yüksek Planlama Kurulu kararı alınması” hususu öngörülmektedir³.

Kısa adı Kentsel Gelişme Stratejisi (**KENTGES**) olan “Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı”; sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde yerleşme ve kentleşme ile yerleşme ve mekânsal planlamanın alan, tema ve boyutlarını kapsamakta, mekâna ilişkin sektörleri bütünleşik bir yaklaşımla ilişkilendirmekte, temel ulusal politikalarla uyumu sağlamaktadır. KENTGES; kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin değerler sistemini ve ilkelerini benimseyen bir anlayıştan hareketle, ulusal düzeyde referans çerçeve belgesi niteliği taşıyan bir strateji dokümanı olarak ele alınmaktadır.

Kentsel gelişme kentlerin gerek sosyo-ekonomik kalkınmadaki başat rolü, gerekse mekansal organizasyonda ve yerleşmeler arası ilişkilerde üstlendikleri işlevleri dikkate alındığında, bölgesel gelişme bağlamında temel bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

¹ Orta Vadeli Program, 2010 – 2012, DPT, 2009

² Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2010 Yılı Programı, DPT, 2009

³ AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013) , ABGS, 2007

Bu çerçevede, bir taraftan KENTGES'in uygulanabilirliğini ve iç tutarlılığını güçlü kılmak amacıyla il, kent, kır ve yerleşme ölçeğindeki mekansal planlama çalışmalarına odaklanılırken; diğer taraftan bölgesel gelişme alanında yürütülen planlama, kurumsal ve hukuki düzenleme çalışmalarıyla uyum ve eşgüdüm gözetilmiştir. Biryandan merkezi düzeyde bölgesel gelişme politikalarının genel çerçevesini oluşturacak Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve Bölgesel Gelişme Komitesi ile ilgili düzenleme ve hazırlık çalışmaları da sürdürülürken, diğer yandan bunlarla ilişki kurularak Kalkınma Ajanslarınca bölge planlarının hazırlık süreci devam etmektedir.

KENTGES kentleşmenin yapısal sorunlarının çözümüne, sağlıklı, dengeli ve yaşanabilir kentsel gelişmenin sağlanmasına yönelik ilke, strateji ve eylemleri ortaya koyan ve bunların uygulama esaslarını belirleyen ve bir eylem programına bağlayan ulusal bir dokümandır. KENTGES; ülkemizin mekânsal planlama, yerleşme ve yapılaşma konularında Cumhuriyetimizin 100. yılı olan 2023 yılını hedef alan bir kentleşme ve imar vizyonudur.

KENTGES'in hazırlanma sürecinde, 2009 yılında düzenlenen Kentleşme Şûrası önerilerinden yola çıkarak, Türkiye'de yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kentleşme, imar ve mekânsal planlama ile ilgili tespitler, sorunlar ve fırsatlar ile ulusal ve uluslararası dayanak ve belgelerin yönlendiriciliği esas alınmış, Türkiye'nin kaynak, fırsat ve imkânlarını en üst düzeyde değerlendirerek, uygulanabilir ve birbiri ile tutarlı hedef, strateji ve eylemler belirlenmiştir.

1.2 KENTGES süreci ve hazırlanma yöntemi

KENTGES, katılımcı bir süreçle elde edilmiştir. Çalışmaları Mayıs 2008'de başlayan ve 4-7 Mayıs 2009'da Genel Kurul ile sonuçlanan "**Kentleşme Şûrası**"nın Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgeleri, KENTGES için önemli bir kaynak oluşturmaktadır ⁴.

Kentleşme Şûrası kapsamında aşağıda yer alan 10 komisyonda çalışmalar yürütülmüştür:

1. Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma
2. Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım
3. Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları
4. Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi
5. Kentsel Miras, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım
6. İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge, Enerji Verimliliği ve Kentleşme
7. Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar
8. Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Bölgeler/Kentler
9. Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim
10. Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim

⁴ Kentleşme Şûrası Sonuç Bildirgesi, www.bayindirlik.gov.tr

Dengeli kentleşme ve yaşanabilir yerleşmeler için her komisyon tarafından ilgi alanlarındaki konularda yapılan çalışmalar sonucunda, mevcut durum değerlendirmesi yapılmış, sorunlar tespit edilmiş ve bunların çözümüne yönelik stratejiler ve eylemler belirlenmiştir.

Kentleşme Şurası komisyon çalışmalarında; üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, meslek örgütleri, özel sektör ve STK'lardan oluşan toplam 151 kuruluştan 296 katılımcının çalışmaları sonucunda tespit edilen 437 sorun alanında, 700 strateji ve 1200 eylem önerisi geliştirilmiştir.

Uzun bir süreç sonucu müzakere edilerek, katılımcı yöntemlerle oluşturulmuş olan Kentleşme Şurası'nın sonuçları KENTGES için önemli bir meşruiyet temeli oluşturmaktadır. Bu nedenle KENTGES belgesinin hazırlanmasında, Kentleşme Şurası'ndan gelen önerilerin de katılımcı yöntemlerle sadeleştirilmesi, bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi esas alınmıştır.

KENTGES'in hazırlanmasında;

- Kentleşme Şurası Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgesi,
- DPT Müsteşarlığınca yürütülen Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesinde yer alan Türkiye'de kentleşmeye ilişkin tespit ve değerlendirmeler, kentleşme alanında sürdürülebilirlik çerçevesi, yaklaşım ve modeller,
- Dokuzuncu Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Programlar, Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Ulusal Strateji Belgeleri,
- BM'nin Habitat, Mekânsal Planlama Rehberi, Gündem-21 ve ilgili strateji ve eylem planları,
- Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa'nın Mekânsal Gelişmesi için Rehber İlkeler, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi vd. Belgeler,

dikkate alınmıştır.

2 KENTGES'in Amacı ve Ana Eksenleri

2.1 KENTGES'in temel amacı

KENTGES'in temel amacı, yerleşmelerimizin yaşanabilirlik düzeyinin, mekân ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarının güçlendirilmesine yönelik yol haritasının oluşturulmasıdır.

2.2 KENTGES'in ana eksenleri

KENTGES'in temel stratejileri aşağıda yer alan üç ana ekseninde gruplandırılmıştır. Bunlar;

- Mekânsal Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması,
- Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması,
- Yerleşmelerin Ekonomik ve Toplumsal Yapılarının Güçlendirilmesidir.

2009 Kentleşme Şurasında ele alınan yerleşme/kentleşme alan ve temaları ile KENTGES'in ana eksenleri arasındaki ilişkiler matris formatında özet olarak Tablo-2'de verilmektedir.

Tablo-2: 2009 Kentleşme Şurası Temaları İle KENTGES Ana Eksenleri Arasındaki İlişki

Alan ve Temalar (Şura Komisyonları)		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Ana Eksenler		Planlama Sistemi, Kurumsal Yapılanma ve Yerel Yönetimler	Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım	Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları	Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi	Koruma, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım	İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge ve Enerji Verimliliği	Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar	Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Kentler	Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim	Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim
1.	Mekânsal Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	***	*	*	**	**	*	*	**	*	**
2.	Yerleşmelerin Mekân ve Yaşam Kalitesinin Artırılması	*	***	***	***	***	***	*	*	***	**
3.	Yerleşmelerin Ekonomik ve Toplumsal Yapılarının Güçlendirilmesi	*	*	*	*	**	*	***	*	*	***

İlişki düzeyi yüksek ***

İlişki düzeyi orta **

İlişki düzeyi düşük *

3 Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planına Duyulan İhtiyaç

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik, sosyal ve çevresel alanlarda dengeli gelişmeyi ön görmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın ve evrensel amacının önemli bir bileşeni olarak görülmesi gereken sürdürülebilir kentleşme ve yerleşme yaklaşımı; kentsel gelişmenin etkilediği ve kentsel gelişmeyi etkileyen tüm çevresel (yapılı çevre ve doğal çevre), sosyal ve ekonomik unsurları birbiriyle ilişkili biçimde içermekte, ekonomik ve sosyal gelişimin çevre koruma ve iyileştirilmesi ile birleştirilmesini öngörmekte ve gelişimin biçiminin/niteliklerinin katılımcı süreçlerle kararlaştırılmasını gerektirmektedir.

3.1 Türkiye’de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama sisteminin mevcut durumu

Kentleşme Şurası sürecinde oluşturulan komisyonların çalışma alanlarına ilişkin ana temaları ve alt başlıkları, Türkiye’de kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin tüm alanları kapsamaktadır. Komisyon çalışmalarında, bu alanlara ilişkin mevcut durum analizi yapılarak sorunlar, potansiyeller ve fırsatlar, kurumsal yapılanma ve yasal boyutları ile birlikte ortaya konulmuş, şura önerileri, strateji ve eylem seçenekleri bu analizler esas alınarak oluşturulmuştur.

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama konularında hazırlanan şura raporları ile KENTGES sürecinde yapılan katılımcı toplantılar sonucunda, mevcut durum değerlendirilmiş, sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

Kentleşmeye ilişkin temel sorun alanları, tespit ve değerlendirmeler

Dokuzuncu Kalkınma Planı, “Yerleşme ve Şehirleşme, Özel İhtisas Komisyonu Raporu”nda **kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya** ilişkin temel sorunlar ve buna bağlı alt sorun alanları tespit edilmiştir⁵. Bunlar;

- **Bölgesel Eşitsizlik** başlığı altında; bölgesel eşitsizlikler ve yerel kalkınma sorunları,
- **Yerleşme ve Kentleşme** başlığı altında; yaşam kalitesi sorunları, afetlere duyarlı yerleşme ve kentleşme, doğal ve kültürel varlıkların korunması, kaçak yapılaşma, yenileme ve dönüşüm, teknik ve sosyal altyapı yetersizliği,
- **Mekânsal Planlama Sorunları** başlığı altında; uygulama araçları ve denetim, hukuk sistemi, yetkiler, yönetim sorunları, fiziki mekânın yönetimi, katılım, mekânsal planlamada kademelenme sorunlarıdır.

Kentleşme ve yerleşmeye ilişkin sorunların temelinde etkin mekânsal planlama sisteminin oluşturulamaması yer almaktadır. Türkiye’de merkezi ve yerel düzeyde kurumlar arasında mekânsal

⁵ 9. Kalkınma Planı, “Yerleşme ve Şehirleşme, Özel İhtisas Komisyonu Raporu” DPT, 2007

planlama yetki ve uyum sorunları devam ettiği gibi, kent planları ile mekânsal kararlar getiren tematik planlar bütünleştirilememektedir.

Ülkemizde kentleşme ve yerleşmeye ilişkin sorun ve potansiyeller aşağıda verilmektedir:

Geçmişte Ortaya Çıkan Sorunlar

a) Kentsel Sorunlar ve Kentlerde Kontrolsüz Büyüme

Kentlerin ihtiyacın ötesinde genişlemesi, sürdürülebilir gelişme açısından önemli sorunlar doğurmaktadır. Planlanmış alanlar içinde yer alan birbirinden kopuk alanlar mevcut talep doğrultusunda gelişmekte ve gelişmenin etaplar halinde yönlendirilmesi mümkün olamamaktadır. Planlanan alanlar içindeki parçalı gelişmeler ve bu alanlara altyapı sunumu zorunluluğu, gelişme potansiyeli olmayan bazı alanların da altyapı projeleri içinde yer almasına ve altyapı maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu tür gelişmeler, ulaşım altyapısını, çevre ve ekolojik kaynakları da olumsuz yönde etkilemektedir.

b) Kırsal Gelişme ve Göçler

Kentleşme süreci, kentlerin kırsal alanlara yayılması biçiminde geliştiği için, kırsal yerleşmelerin fiziksel, sosyal ve ekonomik yapıları üzerinde dönüştürücü etkisi olmaktadır. Diğer yandan, yatırım projeleri, kırsal alanları doğrudan etkilemektedir. Kırsal alanların kent üzerindeki en belirgin etkisi ise bu yerleşimlerden kentlere göç şeklindedir. Aslında göçün hem kırsal hem de kentsel alanlar üzerinde olumsuz etkisi olmaktadır. Nüfusun terk ettiği ve ülke ekonomisine katkısının azaldığı kırsal alanlar, buna karşın taşıyabileceğinden fazla nüfusu barındırmaya çalışan kentsel alanlar, göç olgusunun etkisinin çift taraflı olduğunu göstermektedir. Kırsal kalkınmaya yönelik sistemli stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanabilmesi önem taşımaktadır. Bu kapsamda, ülkemizin kırsal kalkınma alanındaki politika ve strateji çerçevesini ayrıntılı bir şekilde ortaya koyan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) temel alınmak suretiyle hazırlanan ve ülkemizin kırsal kalkınma alanındaki öncelikli tedbirlerini/faaliyetlerini içeren Kırsal Kalkınma Planı 5 Ağustos 2010 tarihli Yüksek Planlama Kurulu kararıyla onaylanmıştır.

c) Kaçak Yapılaşma ve Gecekondu

Önemli bir kentleşme sorunu gecekondu ve yasadışı yapılaşmadır. Kent çevresinde genellikle hazine arazileri üzerine kurulan gecekondu mahalleleri, zamanla kent çeperlerinde büyük yerleşim alanlarına dönüşmüştür.

d) Afetlere Dayanıksız Kentleşme

Ülkemizde 1950’li yıllardan sonra yaşanan hızlı ve denetimsiz kentleşme ve yapılaşma süreci, kentlerimizin doğal afetler ve insan kaynaklı tehlikelere karşı dirençsiz ve savunmasız bir biçimde büyümesine neden olmuştur.

Başta deprem ve sel olmak üzere doğal afet tehlikelerine maruz alanlarda, yer yer plana ve imar mevzuatına aykırı gelişmelere sahne olan kentlerimizde, hızlı kentleşmeye odaklanmış imar uygulamaları, risk azaltma yöntemlerini içeren planlama yaklaşımı ve pratiğinden uzak kalmış ve kentlerimizde derin “risk havuzları” oluşmuştur.

1999 Marmara Depremi, ülkemizde güvenli ve sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için, afet sonrası uygulamalar yerine, afet öncesi hazırlıklara yoğunlaşarak afet tehlike ve risklerini giderme/azaltma amaçlı yaklaşımların mekânsal planlama sistemi ile bütünleştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

e) Kentsel Altyapı ve Çevre Sorunları

Kentsel yerleşmelerde, teknik altyapı sistemleriyle bütünleşen yatırım/işletim sistemleri istenilen seviyede değildir. Yerleşmelerin sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir yerler olmalarını sağlamak için teknik ve sosyal altyapı ihtiyacının giderilmesi temel bir ilke olarak kabul edilmektedir. 2008 yılı itibarı ile toplam belediye nüfusunun kanalizasyon şebekesine erişimi oranı %87, içme suyu şebekesine erişimi oranı %98, katı atık hizmeti alan nüfus oranı %73’tür. Toplam belediye nüfusu içerisinde içme suyu, kanalizasyon ve katı atık hizmeti alan nüfus oranı yüksek görünüyorsa da bu hizmetleri sağlayabilen belediye sayısı beklenen düzeyin altında kalmaktadır. İl ve ilçe belediyeleri bu hizmetlerde önemli mesafeler almış, ancak belde belediyeleri yeterli düzeye ulaşamamışlardır. Öte yandan, yine 2008 yılı itibarı ile atık su arıtma tesislerinin hizmet verdiği nüfus oranı %42, içme suyu arıtma tesislerinde arıtılan su oranı %44’tür. Diğer bir deyişle, toplam nüfus içinde arıtma altyapısından yararlanan nüfus oranı %50’nin altında kalmaktadır⁶.

f) Kentsel Ulaşım Sorunları

Refah seviyesinin yükselmesi ve oto sahipliğinin giderek yaygınlaşmasıyla, büyük kentlerde araba kullanımındaki artışa paralel olarak kentsel yayılma süreçlerinin yaşandığı gözlemlenmektedir. Toplu taşıma hizmetlerinin sunumu özel araç kullanımıyla rekabette yetersiz kalmakta, dolayısıyla ulaşımdan kaynaklanan çevre kirliliği sürdürülebilir kentleşmeyi tehdit eden önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

---

⁶ 2010 Yılı Programı, DPT, 2009

g) Planlama Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar

Mekânsal Planlama alanında yetkili kurumlar arasındaki eşgüdüm yetersizliği önemli sorunlardan biridir. Merkezde yer alan çok sayıda bakanlık ve kurumun, kendi kuruluş kanunlarından gelen plan yapma yetkileri nedeniyle, planlama pratiğinde çok-başlılıktan doğan bir karmaşanın yaşandığı görülmektedir. Planlama ile ilgili yasal düzenlemelerin ve yetkili idarelerin çokluğu, var olan planlarda çok sayıda değişikliğe yol açmakta, farklı kurumların yetki alanında bulunan üst ölçekli planların, gerek kullanım amacı gerekse fiziksel kararları bakımından birbirleriyle bağlantısı kurulamamaktadır.

Mekânsal Plan kademeleri arasındaki ilişkinin yeterince kurulamaması da önemli bir sorundur. Dağınık planlama sistemini etkin hale getirmek için yetki kullanan çok sayıda kurum arasında uyum ve eşgüdümü sağlayacak bir merkezi otoritenin bulunması gerekmektedir. Bu çerçevede, kamu yönetiminin etkinleştirilmesi ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ilkesi doğrultusunda yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kentleşme ve imar konularında düzenleyici ve denetleyici rollerin merkezi düzeyde tek bir kurumda, yerel planlama ve uygulama yetkilerinin ise yerel yönetimlerde bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Bu sorunların etkili çözümü için, üst ölçekte mekansal planlama, politika ve stratejilerden başlayarak yerel ölçekte yürütülecek planlama ve uygulama süreçleri de dahil olmak üzere planlama yaklaşımında, yeniliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda öncelikle yeni mekânsal planlama yaklaşımının kurgulanması önem kazanmıştır. Bu yöndeki çalışmaların, bütünsel bir stratejiye dayalı, kapsamlı bir yasal düzenleme ile yapılması gerekmektedir.

h) Yerel Yönetimlerin Kapasiteleri

Kentleşmeyi yönlendiren en önemli aktörlerden biri olan yerel yönetimlerin yaşadıkları sorunlar da kentleşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Bunlar arasında öncelikli sorunlardan biri belediyelerde ve il özel idarelerinde yetkin ve yeterli teknik eleman eksikliğidir. Belediyelerimizin mali kaynaklarının yetersizliği ve öz gelirlerinin arttırılamaması da hizmetlerin etkin şekilde yerine getirilmesi önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Kentleşmede Yeni Olgular

a) İklim Değişikliği

Mekansal Planlama ile iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı tedbirler alınması gerekmektedir. Doğru stratejilerle geliştirilmiş kentsel arazi kullanım kararları ile iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, kentsel alanlarda enerji tüketiminin azaltılması ve enerji verimliliğinin artırılması,

biyolojik çeşitlilik, tarım toprakları, orman alanları, koruma alanları ve ekosistemler üzerindeki baskıların ortadan kaldırılması önem arz etmektedir.

b) Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm, fiziksel mekânın dönüşümünün yanı sıra, sosyal adalet ve gelişim, sosyal bütünleşme, yerel-ekonomik kalkınma, tarihi ve kültürel mirasın ve doğal çevrenin korunması, zarar azaltma ve risk yönetimi, sürdürülebilirliğinin sağlanması vb. ilkeler çerçevesinde kapsamlı ve bütünleşik bir yaklaşımla ele alınması gereken bir konudur.

c) Sürdürülebilir Kent Formu ve Enerji Verimliliği

Aşırı yayılmış kent formlarının kentsel gelişme ve ulaşım açısından sürdürülemez olduğu, küresel ısınmaya yol açtığı, buna karşın yayılmayan ve çok-merkezli kent formlarının daha sürdürülebilir olduğu kabul görmektedir. Kentleşme ve enerji verimliliği, sürdürülebilirlik tartışmaları ile önemi hızla artan bir konudur. Bu kapsamda sanayide enerji verimliliği, binalarda enerji performansı ve ulaşımında enerji verimliliği konularındaki uygulamaların kentsel alanlarda daha geniş ele alınması zorunludur. Enerji verimliliği konusunda yapılan çalışmalar ve mevzuat düzenlemeleri devam etmektedir. Ayrıca 2010 yılında yapılan TBMM Deprem Araştırma Komisyon çalışmaları neticesinde hazırlanan raporda da kentlerin aşırı yayılmasının önlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Avrupa Birliği Mekânsal Gelişme Perspektifi ile ortaya konan ilke ve stratejiler de aynı doğrultudadır.

Sürdürülebilir kentleşme ve yerleşme için değerlendirmeler

Türkiye’de kentleşmeyi yönlendiren bazı uygulamalar, kentsel yaşam kalitesinin düşmesine sebep olmaktadır. Sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanabilmesi için, kentleşme alanında bütünleşik ve etkin bir mekânsal planlama, uygulama, izleme ve denetleme sisteminin kurulması ve bunu sağlayacak bir kurumsal yapılanmanın oluşturulması gerekli görülmektedir.

Planların uygulanabilirliğinin sağlanması ve altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi için yeterli mali kaynakların geliştirilmesi gerekmektedir.

Mekânsal planlama yapan birimlerdeki ve yerel yönetimlerdeki teknik personel yetersizliğinin giderilmesi veya kapasitelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle yerel yönetimlerde kentleşmeye ilişkin sorunları ve olguları tespit edebilme, değerlendirebilme, geçerli çözümler üretebilme becerilerine sahip teknik personelin bulunması önem arz etmektedir.

Kentlerimizde gündemde olan öncelikli konulardan biri de; kentlerin afet ve özellikle deprem etkilerine karşı yeteri kadar hazırlıklı olmamasıdır. Afet öncesi “korunma” ve afet sonrası “müdahale ve iyileştirme”

süreçlerini kapsayan afet ve/veya risk yönetiminin bütüncül bir yaklaşımla kurgulanması ve bu konunun ilgili mevzuata yansıtılması gerekli görülmektedir. Doğal, teknolojik ve iklim değişikliği gibi risklerin ulusal/bölgesel ve yerel düzeylerde yönetilebilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Sürdürülebilir kentleşmenin gündeminde yeni sayılabilecek önemli bir konu, kentlerde yenilikçilik kapasitesinin artırılmasıdır. Teknolojik gelişmelerin sunduğu fırsatlardan da yararlanarak buluşçuluğa önem vermek ve yerel kalkınmaya katkı sağlamak kentleşme alanında bir politika seçeneği olarak görülebilir. Bu kapasitenin artırılabilmesi; bilginin önemsenmesine ve her düzeyde yeni bilgi/teknoloji üretimi için kentsel örgütlenmelerin ve kurumsal kapasitenin oluşturulmasına bağlıdır.

3.2 Ulusal ve uluslararası belgelerde kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama

KENTGES'in oluşumunda, bu alana ilişkin ulusal belgelerin bağlayıcı politika ve stratejilerinin yanı sıra uluslararası belgelerin politika, strateji ve eylem önerileri de dikkate alınmıştır. KENTGES ulusal ve uluslararası belgelerin yönlendiriciliği ile ülkemize özgün koşullar göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir.

Dokuzuncu Kalkınma Planının vizyonu; "İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye'dir." Bu vizyonun öngördüğü ve KENTGES kapsamında ele alınan ve ilişkilendirilen ekonomik ve sosyal gelişme eksenleri ise Tablo-1'de de yer aldığı gibi;

- Rekabet gücünün artırılması,
- Beşeri gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi,
- Kamu hizmetlerinin kalite ve etkinliğinin artırılmasıdır.

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlama alanı, sektörler arası ve sektörleri yatayda kesen niteliğinden ötürü, tek bir eksen altında değil, Rekabet Gücünün Artırılması, Beşeri Gelişme ve Sosyal Dayanışmanın Güçlendirilmesi ve Kamu Hizmetlerinde Kalite ve Etkinliğin Artırılması başlıkları altında kurgulanmıştır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı, Yerleşme ve Şehirleşme ÖİK Raporunda; Mekânsal Planlama alanında; Türkiye kentleşme ve yerleşme vizyonunu geliştirmeye yönelik eşgüdüm ve kademeli birlikteliği sağlanmış, kamu yararını gözeten, uygulama araçları geliştirilmiş, bütüncül, kurumsallaşmış ve katılımcı bir planlama sisteminin oluşturulması öngörülmüştür.

2010-2012 Orta Vadeli Program'da ise; "Rekabet Gücünün Artırılması" temel hedefi altında öncelikli politikalar arasında "Kentsel Gelişme Stratejisi Eylem Planı" hazırlanması öngörülmüştür.

2010 Yılı Programı'nda; "Kentlerin Yaşam Standartlarının Yükseltilmesi ve Sürdürülebilir Gelişmenin Sağlanması" öncelikli politika olarak belirlenmiş ve "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Eylem Planı"nın Bayındırlık ve İskân Bakanlığının sorumluluğunda hazırlanması, Strateji ve Eylem Planında sağlıklı, dengeli ve güvenli kentlerin oluşturulmasında hukuki, teknik ve idari sorunların çözümüne yönelik politikalar ve faaliyetlerin belirlenmesi" önerilmiştir.

Tablo-1: 9. Kalkınma Planı - KENTGES Eksenleri Karşılaştırma Tablosu

KALKINMA PLANI GELİŞME EKSENLERİ VE ANA HEDEFLERİ	KENTGES EKSENLERİ	1. Karar ve Planlama Sisteminin Yeniden Yapılandırılması	2. Yerleşmelerin Yaşam ve Mekân Kalitesinin Artırılması	3. Kentlerin Ekonomik ve Toplumsal Yapısının Güçlendirilmesi
Rekabet Gücünün Artırılması				
Makroekonomik İstikrarın Kalıcı Hale Getirilmesi				
İş Ortamının İyileştirilmesi				*
Ekonomide Kayıt Dışılığın Azaltılması				**
Finansal Sistemin Geliştirilmesi				
Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi		*	**	
Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi		**	**	
AR-GE ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi		*	*	
Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması		**		
Tarımsal Yapının Etkinleştirilmesi			*	*
San. ve Hizmetlerde Yük. Katma Değ. Üretim Yapısına Geçiş				
Beşeri Gelişme ve Sosyal Dayanışmanın Güçlendirilmesi				
Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi		*		
Sağlık Sisteminin Etkinleştirilmesi				
Gelir Dağılımının İyileştirilmesi, Yoksullukla Mücadele				*
Sosyal Güvenlik Sisteminin Etkinliğinin Artırılması				*
Kültürün Korunması ve Geliştirilmesi			*	*
Kamu Hizmetlerinde Kalite ve Etkinliğin Artırılması				
Kurumlar Arası Yetki ve Sorumlulukların Rasyonelleştirilmesi		**		
Politika Oluşturma ve Uygulama Kapasitesinin Artırılması		*		
Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi		*		
e-Devlet Uygulamalarının Yaygınlaştırılması		*		*
Adalet Sisteminin İyileştirilmesi				
Güvenlik Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi				*

** KENTGES ile doğrudan ilişkili politika önceliği ve tedbir önerisi

* KENTGES ile ikinci derece ilişkili politika önceliği ve tedbir önerisi

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin, KENTGES'e dayanak olan ve yol gösterecek uluslar arası belgeler ise; Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği düzeyinde benimsenen politika ve strateji belgeleri ile ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerdir.

Birleşmiş Milletlerin, Habitat, Çevre ve Kalkınma Konferansları çerçevesinde, küresel ölçekte, kentleşme, yerleşme ve konut sorunlarına yönelik politika, strateji ve programlar geliştirilmiştir. Bu süreçte, barınma ve konut gibi temel hakların yanı sıra, güvenli, risklerden arındırılmış sağlıklı bir çevrede yaşama, eğitim, sağlık gibi kamusal hizmetlerden yararlanma, atık su sistemi ve içme suyu sağlama gibi altyapıya erişim konuları bireysel ve toplumsal haklar olarak gelişmiştir.

Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi'nin belgelerinde kentli hakları olarak adlandırılan bir dizi toplumsal ve bireysel hak tanımlanmıştır. "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Avrupa Kentsel Şartı" yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması, katılımcı yönetim, kentli hakları, fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi, doğal çevrenin ve kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir kentleşmenin sağlanması gibi konuları da içeren kapsamlı belgeler olarak öne çıkmaktadır.

Kentli hakları konusunda temel belge niteliğinde olan Avrupa Kentsel Şartı, 1992'de "Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu" ile kentli haklarına ilişkin geniş bir çerçeve tanımlamıştır.

Birleşmiş Milletlerin, politika ve strateji belgelerinde sürdürülebilir kentleşme ve yerleşme hedeflerine ulaşmak için küresel eylem programları geliştirilmekte ve ülkelere tavsiyelerde bulunmaktadır.

2000'li yıllarda AB Bölgesi genelinde "sürdürülebilir ve dengeli gelişmenin sağlanması" ve "bölgesel eşitsizliklerin azaltılması/giderilmesi" temel hedeflerine yönelik olarak kentlerin çok merkezli mekânsal gelişme sistemi içerisinde yeniden yapılanması; kırsal-kent ilişkisinin güçlendirilmesi, ulaşım ve iletişim altyapısının geliştirilmesi; doğal ve kültürel mirasın korunması ve akılcı yönetimi; yerel ve bölgesel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması; ulus ötesi ve sınır ötesi düzeylerden başlayarak, bölgesel ve yerel düzeye kadar her düzeyde işbirliği ve ortaklıklara dayalı ağların kurulması gibi konular, AB mekânsal planlama politika belgelerinin ve programlarının önemli ve öncelikli konuları olmuştur. Bu belgelerle birlikte mekânsal politikaların uygulama araçları da tanımlanmıştır.

AB'nin mekânsal planlama vizyonunu ortaya koyan belgeler içerisinde iki temel doküman öne çıkmaktadır. Bunlardan biri, Avrupa Konseyi'nin Bölgesel Planlamadan Sorumlu Bakanlar Komitesi'nin "Avrupa Kıtasının Sürdürülebilir Mekânsal Gelişimi İçin Rehber İlkeler (CEMAT-2000)"; diğeri ise AB üye devletlerinin kendi aralarında ve Avrupa Komisyonu ile yoğun işbirliği içerisinde yürüttüğü tartışmalarla

şekillenen “Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifidir (ESDP–1999).” Bu belgeler, yasal olarak bağlayıcı olmamakla birlikte, üye ülkelerdeki uygulamaları yönlendirmede etkili olmuştur.

3.3 Sürdürülebilir kentleşme için değerler sistemi ve temel ilkeler

Sürdürülebilir Kalkınma; kaynak kullanımında kuşaklar arası hakkaniyetin sağlanarak sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda dengeli gelişmeyi öngörmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının mekân boyutunda, mekânsal eşitlik ve yaşam kalitesi öne çıkmaktadır.

Kentleşme ve yerleşme alanında sürdürülebilirlik, akılcı kaynak yönetimine dayalı mekânsal gelişmenin sağlanması ve yerleşmelerde yapı ve doğal çevrenin nitelikli ve yaşanabilir olmasına yöneliktir. Bu kapsamda;

Sürdürülebilir Kentleşme ve Yerleşmelere İlişkin İlke ve Değerler;

- Doğal kaynakların kullanımında ekolojik dengenin gözetilmesi,
- Kültürel varlıkların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi,
- Doğal ve teknolojik tehlike ve risklerden arındırılmış, sağlıklı, güvenli, nitelikli yaşam çevrelerinin oluşturulması,
- Yaşayanların güvenli içme suyuna, yeterli altyapıya ve ulaşım imkanlarına erişiminin sağlanması,
- Kamu hizmetlerinden yararlanmada fırsat eşitliğinin sağlanması,
- Yerel düzeyde ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın gerçekleştirilmesi,
- Toplumsal dayanışma ve bütünleşme kültürünün geliştirilmesi, kentsel yoksulluk ve eşitsizliklerin giderilmesi,
- Yerel kültürel değerler ve geleneklerin korunup geliştirilmesi,
- Çok merkezli, yığılmayı önleyen ve dengeli mekânsal gelişmeye odaklı, dinamik, çekici ve yarışmacı yerleşmeler sisteminin oluşturulması,
- İklim değişikliğinin etkilerini azaltmaya yönelik sürdürülebilir kent formunun, sürdürülebilir ulaşım sistemlerinin ve yerleşmelerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının geliştirilmesi,
- Yerleşmelerin planlanmasında, nüfus ve ekonomik faaliyetlerin yer seçimi ve mekânsal dağılımında, çevresel, doğal ve ekolojik eşiklere ve taşıma kapasitesine uyulması,
- Yerleşmelerde, tüketim kalıplarının doğal ve kültürel çevre üzerindeki etkilerini azaltacak yöntemlerin teşvik edilmesi,
- Yerleşmelerde yaşam ve mekân kalitesini geliştirmeye, mekânsal ve toplumsal eşitsizlikleri gidermeye yönelik araçların geliştirilmesi ve başarı göstergeleri ile izlenmesi,
- Yerleşmelerde ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişmelerin yaşam destek sistemleri üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi,
- İşbirliği ve dayanışma kültürü için katılım yöntemlerinin geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması,
- Yerel Yönetimlerin hizmet sunumunda, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve verimliliğin esas alınmasıdır.

4 Hedefler, Stratejiler ve Eylemler

(Eylem tablolarında yapılan kısaltmalar ve açıklamalar:

Sorumlu kuruluş: Eylemi gerçekleştirmekle görevli kuruluş

İlgili Kuruluş: Sorumlu kuruluşun Eylemi gerçekleştirmek üzere çalışmaya davet ettiği kurumlar

Gerçekleşme dönemi: Eylemin hazırlık ve gerçekleşmesi için öngörülen zaman dilimi

Eylem Türü: MD: Mevzuat Düzenlemesi, KY: Kurumsal Yapılanma, KG: Kapasite Geliştirme)

4.1 Mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması

HEDEF 1: MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİ GÜÇLENDİRMEK

Strateji 1.1: Kentsel ve kırsal yerleşmelerin mevcut durumlarının iyileştirilerek sağlıklı, güvenli ve düzenli gelişimine yönelik, bütüncül değerlendirmeye olanak sağlayan mekansal planlama, kentleşme ve imar konularında kapsamlı bir Çerçeve Yasa çıkarılacaktır.

Eylem 1.1.1: Şehircilik ve Mekânsal Planlama Çerçeve Yasası hazırlanacaktır.

Mekânsal planlarda her ölçekte, yörenin gerektirdiği özgünlükte ve farklı plan türlerinde; bütüncül ve kademeli birliktelik ilkesine uyulması, koruma-kullanma dengesinin kurulması, genel kabul gören bir içerik, karar ve plan dilinin geliştirilmesi; afet, koruma ve çevre gibi konularda politika ve bilimsel gelişmeler ile uyumlu olan yeni bir mekânsal planlama anlayışının oluşturulması öngörülmektedir.

Mekânsal planlama süreci; katılımı, müzakereciliği, disiplinler arası yaklaşımı, geri besleme, izleme, denetim ve öz denetim mekanizmalarını esas alan bir yapısal ve stratejik süreç tasarımı içermelidir. Mekânsal planların uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla, farklı tür ve düzeylerin gerektirdiği yeni uygulama araçlarının mevzuat ve planlara kazandırılması gerekli görülmektedir. 2009 Kentleşme Şurası Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgesi, KENTGES çalıştay dokümanları ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca önceki yıllarda yapılan ve kamu kuruluşlarınca üzerinde mutabakat sağlanan mevzuat hazırlıklarının da dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

Strateji 1.2: Kamu kurum ve kuruluşları tarafından kentleşme ve imara yönelik mekânsal planlama çalışmalarının uyum ve koordinasyonu merkezi düzeyde faaliyet gösteren düzenleyici ve denetleyici bir kurum tarafından sağlanacaktır.

Eylem 1.2.1: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yeniden yapılandırılacaktır.

Mekânsal planlama ve uygulama bütünlüğünü sağlamak amacıyla; Bayındırlık ve İskân Bakanlığının yeniden yapılandırılarak, mekânsal planlama alanında yetkili tüm kurum ve kuruluşlar arasında uyum ve koordinasyonu sağlayan, şehircilik ilkeleri ile yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kentleşme ve imar

konularında usul ve esasları belirleyen, uygulanmasını sağlayan, gerektiğinde uygulayan, yerel yönetimlere rehberlik eden ve denetleyen yeni bir yapıya dönüştürülmesi öngörülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı	2010-2014	KY

Strateji 1.3. Mekânsal planlama ve imar faaliyetleri, plan kademeleri arasındaki uyum gözetilerek etkin izleme ve denetleme mekanizmaları aracılığıyla yönlendirilecektir.

Eylem 1.3.1: Etkin bir izleme ve denetleme mekanizması kurulacaktır.

Mekânsal planlama, uygulama ve yapılaşma faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun ve bu faaliyetler için kullanılan kamu kaynaklarının kamu yararı gözetilerek katılımcı, saydam ve etkin biçimde kullanılmasının sağlanabilmesi amacıyla mevzuatta denetim, özdenetim ve izleme mekanizmalarının kurulması, denetim kavramının tüm sürecin denetimi olarak tasarlanması ve farklı yetki kullanımları arasında ilke, esas ve stratejiler kapsamında uyum ve koordinasyonun kurulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TOKİ	2010-2014	MD

Strateji 1.4. Genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu bir şekilde mekânsal planlama ve uygulama ile ilgili olarak yerel yönetimlerin kapasiteleri güçlendirilecektir.

Eylem 1.4.1 : Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve yeniden yapılandırılması için 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda ve ilgili diğer yasalarda düzenleme yapılacaktır.

Yerel yönetimlerin kurumsal gelişim bütünlüğü içinde mekânsal planlama ve uygulama birimlerinin görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu olarak kurumsal yapı, insan kaynakları ve finansal açıdan güçlendirilmesine; farklı alanlarda uzmanlaşmış kadroların mekânsal planlama, uygulama ve denetleme yapabilecek şekilde kapasitelerinin artırılmasına yönelik düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD, KY

EYLEM 1.4.2: İl özel idareleri bünyesindeki mekânsal planlama ve uygulama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.

İl Özel İdareleri bünyesinde hazırlanan mekânsal planlar, stratejik planlar ve performans programlarının eşgüdüm ve uyumunun sağlanması için var olan birimlerin güçlendirilmesi gereklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Mahalli İdare Birlikleri	2010-2014	KY

EYLEM 1.4.3: Belediyeler bünyesindeki mekânsal planlama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.

Büyükşehir Belediyeleri ve stratejik plan yapmakla sorumlu belediyelerce hazırlanacak mekânsal planlar, strateji planları ve performans programlarının eşgüdüm ve uyum içinde hazırlanması için bu kuruluşlar bünyesinde planlamaya ilişkin olarak var olan çeşitli birimlerin yeniden yapılandırılarak kapasitelerinin artırılması ve bu kapsamda kalmayan diğer belediyelerde öncelikle teknik eleman istihdam edilerek planlama birimlerinin oluşturulması ve kapasitelerinin geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Büyükşehir Belediyeleri ve 50.000 nüfusun üzerindeki belediyeler	2010-2014	KY, KG

EYLEM 1.4.4: Belediyeler ve il özel idarelerindeki teknik elemanlara yönelik mesleki ve teknik eğitim programları düzenlenecektir.

Yerel yönetimlerdeki teknik elemanların teknik bilgi düzeyleri ve deneyimlerinin yeterli olmaması verilen hizmetlerde etkin ve verimli sonuçlar alınamamasına neden olmaktadır. Yapılacak eğitimlerle yerel yönetimlerin teknik kapasiteleri güçlendirilecek, başarılı, örnek uygulamaların yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Belediyeler Birliği, Üniversiteler	2010-2014	KG

STRATEJİ 1.5: Ülke genelinde mekânsal veri üreten ve kullanan kurum ve kuruluşlar arasında uyum ve eşgüdüm etkin bir bilgi sistemi kullanılarak sağlanacaktır.

EYLEM 1.5.1: Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ve Mekânsal Planlama Portalının kurulmasına ve işletilmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır.

Her kademe ve türdeki mekânsal planlara ve uygulamalara altlık oluşturacak coğrafi veri altyapısı düzenlemeleri için, bu alandaki bilgilerin kurumlar arasında paylaşımına imkan sağlayan ve Bilgi Toplumu Stratejisi "CBS Altyapısı Kurulumu" eylem planı kapsamında Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca bir Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ve Mekânsal Planlama ve Uygulama Portalının kurulması sağlanacaktır. Ayrıca CBS tabanlı mevcut çalışmaların bu portala entegre edilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TÜİK, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	KY

EYLEM 1.5.2: Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca, mekânsal planlamaya altlık oluşturacak nitelikte, sayısal veri tabanı ve izleme sistemi geliştirilecektir.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından geliştirilecek bir format ve içerikte ilgili yerel yönetimlerce hazırlanacak olan kentsel yaşam ve mekân göstergelerini de içerecek sayısal veri tabanı ve izleme sistemlerinin Ulusal Mekânsal Veri Portalı aracılığı ile kamuoyuna açık tutulması ve sürekli olarak güncellenmesi sağlanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı, TÜİK, Kalkınma Ajansları Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2023	MD

EYLEM 1.5.3: Kent Bilgi sistemlerinin kurulmasında ve işletilmesinde ikincil mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

Kent bilgi sistemlerinin kurulması ve işletilmesinde ikincil mevzuat düzenlemelerinin tamamlanması ve planlamada temel veri olarak kullanılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD

STRATEJİ 1.6. Üniversitelerde, mekânsal planlamanın diğer disiplinlerle kesişen alanlarında ortak programlar oluşturulacaktır.

EYLEM 1.6.1: Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak uzmanlık programları oluşturulacaktır.

Planlama eğitiminde kentsel politika, kamu yönetimi, ekonomi afet yönetimi, altyapı, sakınım, yerel kalkınma, profesyonel yerel yönetim, gayrimenkul yönetimi, sosyal bütünleşme, kültürel mirasın korunması, kentsel arkeoloji, ekoloji, kentsel tasarım, mimarlık, ilgili mühendislik dalları ve hukuk gibi alanlarda disiplinler arası eğitim programlarının oluşturulması ve var olanların geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
YÖK	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

STRATEJİ 1.7. Kentleşme ve imar konularındaki uygulamalar, Ar-Ge çalışmaları ile desteklenecektir.

EYLEM 1.7.1: Ar-Ge çalışmalarına dayalı olarak mekânsal planlama ve kentsel tasarım konularında el kitapları hazırlanacaktır.

Merkezi ve yerel yönetimlerin mekânsal planlama konularında, yapılacak araştırma projelerinin sonuçları da dikkate alınarak plan hazırlama süreci, uygulamanın yönetimi, kentsel politika oluşturma, kentsel tasarım standartları konularında el kitapları hazırlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 1.7.2: Nitelikli kentsel tasarım plan ve projelerinin elde edilme yöntemleri geliştirilecektir.

Nitelikli kentsel yaşam çevrelerinin oluşturulabilmesi için kentsel mekân ve yapı projelerinin elde edilmesi, tasarım yarışmaları, katılımcı proje geliştirme süreçleri gibi mekanizmaların uygulanması, bu amaçla merkezi ve yerel yönetimlerin, meslek odaları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapması önerilmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2023	KG

EYLEM 1.7.3: Kentleşme, imar ve mekânsal planlama konularında Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir araştırma birimi oluşturulacaktır.

Kentleşme, imar ve mekânsal planlama konularında araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunacak, standart, usul ve esasların oluşturulmasına yönelik, yeniden yapılandırılacak Bakanlık bünyesinde araştırma faaliyetlerinin güçlendirilmesine ihtiyaç vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, TÜBİTAK, Meslek Odaları	2010-2014	KY

Strateji 1.8. Mekânsal planlama konusunda iş ve işlemler belirlenecek etik kurallara göre yürütülecektir.

EYLEM 1.8.1: Mekânsal planlama alanındaki yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerler belirlenecektir.

Ülkemizde mekânsal planlama ve uygulama sürecinde yer alan yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken yazılı etik kural ve değerlerin geliştirilmesi için planlama alanındaki tüm kurumların, üniversitelerin ve meslek odalarının yer alacağı katılımcı bir model uygulanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kamu Etik Kurulu, DPT Müsteşarlığı, İlgili Bakanlıklar, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

4.2 Yerleşmelerin mekân ve yaşam kalitesinin artırılması

HEDEF 2: YERLEŞMELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR MEKÂNSAL GELİŞME SAĞLAMAK

STRATEJİ 2.1: Sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinde maliyetleri düşüren, kaynakları verimli kullanan ve yayılmayı önleyen bir kent makroformu desteklenecektir.

EYLEM 2.1.1: Yerleşmelerde dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformunun desteklenmesine yönelik hukuki düzenlemeler yapılacaktır.

Sürdürülebilir bir yerleşme mekânsal yapısının oluşturulması için kentleşme, imar ve mekânsal planlama mevzuatında ilke ve esasların belirlenmesi ve uygulama araçlarına ilişkin yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EYLEM 2.1.2: Dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformu oluşturmak ve yönlendirmek için yerleşme düzeyinde mekânsal planlarda gerekli değişiklikler yapılacaktır.

Mevcut yerleşmelerin mekânsal yapısının sürdürülebilir dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformuna dönüşmesi için gerekli plan revizyonları ve uygulamaların yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 2.1.3: Dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformunun oluşturulması için imar programları belirlenen esaslara göre düzenlenecektir.

Beş yıllık imar programları ile yerel yönetimlerin stratejik planları arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi ve uyumlaştırılması; imar programlarının mekânsal plan etaplarına göre düzenlenmesi; planlanmış alanlarda yapılaşma tamamlanmadan yeni gelişme alanlarının yerleşime açılmaması, imar programı çerçevesinde parselasyon planları ve teknik altyapı yapılmadan yapılaşmaya izin verilmemesi önemli ve önceliklidir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İl Özel İdareleri, Meslek Odaları	2010-2023	KG

EYLEM 2.1.4: Arsa ve arazi spekülasyonunun önlenmesi ve denetimi için yasal düzenleme yapılacaktır.

Arsa spekülasyonunu önleyecek, denetim altına alacak ve kentsel rantın kamu yararına kullanılmasını hızlandıracak yasal düzenleme yapılması, arsa ve araziler üzerindeki vergilendirme ve diğer araçların bu kapsamda yeniden düzenlenmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

HEDEF 3: SÜRDÜRÜLEBİLİR VE ÇEŞİTLENDİRİLMİŞ ARSA VE KONUT ÜRETİMİNİ VE SUNUMUNU GERÇEKLEŞTİRMEK

STRATEJİ 3.1: Konut ve arsa sunumu çeşitlendirilecek ve desteklenecektir.

EYLEM 3.1.1: Farklı gelir grupları için, plan kararları, yöresel doku ve mimariye uygun konut üretilecektir.

Yerleşmelerin nazım plan kararları ve özgün dokuları ile uyumlu olarak, farklı gelir gruplarının ödeme gücü ve beklentilerine uygun konut üretiminin sağlanması, uygun finansman olanaklarının geliştirilmesi, desteklenmesi ve çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
TOKİ	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	KG

EYLEM 3.1.2: Konut kooperatiflerinin arsa ve finansman temin biçimlerinin araştırılması, konut sunumunun çeşitlendirilmesi ve etkinleştirilmesi için düzenleme yapılacaktır.

Mevcut konut kooperatiflerinin konut sunum biçimlerinin çeşitlendirilmesi ve yönetim sisteminin daha etkin çalışabilmesi ve ortaklarının hak ve çıkarlarının daha iyi korunabilmesini sağlamak üzere ek tedbirlerin alınması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2017	MD

EYLEM 3.1.3: Konut kooperatiflerine alt yapısı hazır arsa sağlanması için düzenleme yapılacaktır.

Dar gelirliyle yönelik olarak konut kooperatiflerinin arsa edinmelerine imkân sağlayacak arsa üretim modellerinin geliştirilmesi ve hukuki düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2023	MD

EYLEM 3.1.4: İnşaat maliyetlerini ve sürelerini düşürecek yeni süreç ve yapım teknolojilerinin özendirilmesi için düzenlemeler yapılacaktır.

Mevcut yapım süreçleri uzun ve karmaşık bir yapıda olduğundan maliyeti ve inşaat süresini azaltarak ekonomik ve etkin konut üretimine yönelik yeni süreç ve yapım teknolojilerinin teşvik edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Üniversiteler	2010-2023	MD

EYLEM 3.1.5: Konut alanlarında yönetim modelleri geliştirilecektir.

Kentsel mekân ve yaşam kalitesinin artırılması amacıyla mevcut dokuda apartman, yapı adası bütünü, site, toplu konut, mahalle, semt vb. ölçeklerde örgütlenme, katılımcı yönetim, bakım, işletme ve finansman modellerine yönelik mevzuat düzenlemelerinin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD

STRATEJİ 3.2: Arsa ve arazi düzenlemesi uygulamalarında dengeli ve adil dağıtım sağlanmasına özen gösterilecek, dönüşüm uygulamaları dahil olmak üzere yeni uygulamaların geliştirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 3.2.1: Arsa ve arazi düzenlemelerine ilişkin mevzuat; değer esaslı düzenleme yönteminin geliştirilmesini, Emsal, Düzenleme Ortaklık Payı ve Kamu Ortaklık Payı ilişkisinin kurulmasını ve kamu arazilerinin değerlendirilmesini sağlayacak biçimde yeniden düzenlenecektir.

Emsal ile düzenleme ortaklık payı ilişkisinin kurulması ve değer esaslı yönteminin kullanılması, düzenleme ortaklık payı ve kamu ortaklık payı'na konu yerlerin yeniden düzenlenmesi, yol ve tescil harici diğer yerlerden ihdasların Tapu Kanunu ve İmar Kanunu çerçevesinde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EYLEM 3.2.2: Dönüşüm uygulamalarında arsa ve arazi düzenleme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ve değer esaslı düzenlemeler ile uygulama yapılabilmesi desteklenecektir.

Kentsel dönüşüm alanı ilan edilen yerlerdeki imar uygulamalarında eş değerlilik ilkesinin (taşınmaz değerinin) esas alınmasını da içeren örnek çalışmaların yapılması gerekli görülmektedir. Belirlenecek usul ve esaslara göre yerel yönetimlerin dönüşüm uygulamalarında anılan yöntemi kullanmaları önem arz etmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG, MD

STRATEJİ 3.3: Yapıların, insan ve çevre sağlığını tehdit eden risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslararası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımı sağlanacaktır.

EYLEM 3.3.1: Yapı Denetim Kanunu'nun uygulama alanı genişletilecek ve İmar Kanunu'nun kamu yapıları ile ilgili maddeleri yeniden düzenlenecektir.

Yapı Denetim Kanunu'nun etkinliğinin artırılması ve ülke geneline yaygınlaştırılması, İmar Kanunu'nun 26. maddesinin Yapı Denetim Kanunu ile uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekli görülmektedir. Ayrıca sigorta sektörünün yapı denetim sistemine entegrasyonunun sağlanmasına yönelik düzenlemeler de bu kapsamda değerlendirilecektir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	MD

EYLEM 3.3.2: Çevre dostu inşaat süreçlerinin ve yöntemlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Yapı ve yapı malzemelerinden kaynaklanan insan ve çevre sağlığını tehdit eden unsurlara ve diğer risklere karşı sertifikalandırma yapılmasına, insan sağlığını tehdit eden malzemelerin kullanılmalarının sınırlandırılmasına ve koruyucu önlemler alınmasına yönelik düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. "Sürdürülebilir İnşaat ve Çevre" yaklaşımının geliştirilmesi için Ar-Ge, eğitim-bilinçlendirme, standart ve mevzuat düzenlemelerinin yapılması, yapım ve malzeme standartlarının dağınıklığından kurtarılması, yapı malzeme kalitesinin artırılması, izleme ve denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2017	MD, KG

HEDEF 4: MERKEZİ İŞ ALANLARININ, ALT MERKEZLERİN ve MAHALLE MERKEZLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR POLİTİKALARLA GELİŞTİRİLMESİNİ VE CANLANDIRILMASINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 4.1: Kentlerdeki merkezlerin yaşam ve mekân kalitesini yükselten düzenlemelerin yapılması ve uygulamaların denetlenmesi sağlanacaktır.

EYLEM 4.1.1: Kent merkezleri, alt merkezler ve mahalle merkezleri için yerel sahiplenmeye dayalı yaklaşımlar geliştirilecek, merkezleri canlandırmaya yönelik kılavuzlar hazırlanacak ve hizmet standartları belirlenecektir.

Kent merkezleri, alt merkezler ve mahalle merkezleri için ayrıntılı planlar ve kentsel tasarım projelerinin yapılmasına ve bakım/işletme, finansman, katılım ve yönetim yaklaşımlarının geliştirilmesine yönelik (araştırma, kılavuz, standart belirleme, vb.) çalışmaların yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG

EYLEM 4.1.2: Kentlerin planlı ve sağlıklı gelişimi için, yeni açılacak alışveriş merkezlerinin plan kararları ile uyumlu olacak şekilde nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren düzenlemeler yapılacaktır.

Alışveriş merkezlerinin yerleşmelerin mekânsal planlarına göre, kent makroformu dikkate alınarak nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren düzenleme yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG

HEDEF 5: SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL ULAŞIM SİSTEMİNİ OLUŞTURMAK

STRATEJİ 5.1: Mekânsal planlama çalışmalarında yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek kapsamlı ulaşım sistemlerine ilişkin politika, program ve planların geliştirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 5.1.1: Kentsel ulaşım planlarının kent planları ile uyum ve bütünlüğünün sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Kent planlama sürecinde mekânsal planlarla bütünleşik olarak ulaşım planları hazırlanmasını ve onanmasını zorunlu kılacak, kentsel ulaşım, politika, strateji, öncelik, ilke ve standartları da içeren yasal düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD

EYLEM 5.1.2: Kentsel ulaşım planları çevresel, teknik, ekonomik ve toplumsal değerler gözetilerek hazırlanacak ve uygulanacaktır.

Kentsel ulaşımında çevre duyarlı, erişebilirliği etkin kılacak, kentsel doku, doğal, tarihi-kültürel varlıkları koruyan, yaya ve hareket kısıtlılığı bulunanları gözetilen bütüncül bir yaklaşımla, nazım ve uygulama imar planlarıyla uyumlu ulaşım planlarının hazırlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG

STRATEJİ 5.2: Kent içi ulaşımda, yaya ulaşımı ve bisiklet kullanımının kabul edilmiş tasarım ilkeleri doğrultusunda geliştirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 5.2.1: Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için rehberler ve tasarım kriterleri ile ilgili yasal düzenleme yapılacaktır.

Ulaşım Ana Planı ile kent planları kapsamında bisiklet ve yaya yolu planının yapılması konusunun ilgili yönetmeliklerde yer alması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD

EYLEM 5.2.2: Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için plan kararları geliştirilecek ve etkin bir şekilde uygulanacaktır.

Kentlerimizde yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaştırılması için, konunun kent ve ulaşım planlarında, projelendirme ve uygulama aşamalarında öncelikli olarak ele alınması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	2010-2023	KG

STRATEJİ 5.3: Kentlerdeki yük taşımacılığının, depolama, elleçleme, aktarma ve dağıtım hizmetlerinin, kent içi trafiğini olumsuz etkilemeyecek düzenlemelerle yapılması sağlanacaktır.

EYLEM 5.3.1: Kentte üretilen ve kente getirilen malların depolanacağı, işleneceği ve dağıtılacağı merkezler mekânsal planlarda ve ulaşım planlarında belirlenen yerlerde oluşturulacaktır.

Kent içi yük taşımacılığı ve lojistik hizmetlerin düzenlenmesine yönelik kararların il düzeyi mekânsal planlama, nazım ve uygulama imar planlaması kapsamında bütüncül olarak değerlendirilmesi ve ulaşım planı ile uyumunun sağlanmasında yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG

STRATEJİ 5.4: Kentsel ulaşım planlarında, ulaşılabilirlik, güvenlik, konfor, güvenilirlik, süreklilik, maliyet ve etkinlik ilkeleri gözetilecektir.

EYLEM: 5.4.1: Kent içi ulaşım ve trafik hizmetlerinin etkinleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kent merkezlerinde otopark kapasitelerinin ve fiyatlandırma uygulamalarının kent merkezlerine otomobille ulaşımı ve uzun süreli taşıt park etmeyi caydırıcı nitelikte düzenlenmesi, yol boyu araç parkına izin verilmemesi ve denetimin artırılması, toplu taşıma hizmetlerinin iyileştirilmesi, sinyalizasyon, trafik

durultma, kapasite kısıtlaması, dolu taşıtlara öncelik gibi uygulamaların hayata geçirilmesine yönelik projelerin teşvik edilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG

EYLEM 5.4.2: Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesislerinin afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakımı ve denetimi için düzenlemeler yapılacaktır.

Kritik ulaştırma yapı ve tesislerinin afete ve diğer tehlikelere dirençli inşası, bakımı ve denetimi için gerekli yönetmelik ve uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler	2010-2017	KG, MD

STRATEJİ 5.5: Kentsel ulaşım sisteminde hareket kısıtlılığı olanların ihtiyaçlarını da dikkate alan yaya ve taşıt ulaşım bütünlüğüne yönelik standart ve tasarım projelerinin hazırlanması ve uygulanması sağlanacaktır.

EYLEM 5.5.1: Ulaştırma hizmetlerinin hareket kısıtlılığı bulunanlar tarafından da kullanılabilmesine yönelik standartlar geliştirilecektir.

Hareket kısıtlılığı olanlar için ulaşım sistemlerine erişim ve buna bağlı olarak fiziksel çevrenin düzenlenmesi ve yaya ulaşımına ilişkin bir el kitabı ve yönetmelik hazırlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Özürlüler İdaresi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD

EYLEM 5.5.2: Toplu taşıma sistemlerinin hizmet kalitesi ve teknolojik düzeyi artırılacaktır.

Toplu taşıma türleri arasında fiziksel entegrasyon, aktarma istasyonları ve durakların düzenlenmesi, bilgi teknolojileri ile zaman çizelgelerinin takibi, konumsal olarak izlenmesi, farklı ulaşım türleri arasında ücretlendirme konularında entegrasyon sağlanması, kentteki mevcut toplu taşıma araç stokunun bakımı ve yenilenmesinin düzenli olarak yapılması; konforlu, güvenilir, temiz ve çekici hale getirilmesi beklenmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG

EYLEM 5.5.3: Toplu taşıma sistemleri çevre duyarlı hale getirilecektir.

Toplu taşımada kullanılan yakıt ve araç türlerinin seçiminde çevre dostu teknolojilerin benimsenmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	2010-2023	KG

EYLEM 5.5.4: Kent içi ulaşımda bilgi teknolojilerinin etkin kullanımı için düzenlemeler yapılacaktır.

Kentlerde "Ulaşım Kontrol Merkezleri" kurulması, Küresel Yer Belirleme Sistemi ya da Küresel Konumlandırma Sistemi alıcıları ile hareketliliğin gerçek zamanlı olarak takip edilmesi, iletişim teknolojileri (internet, GSM vb.) ile bilgilendirmenin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Ulaştırma Bakanlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler	2010-2023	KY, KG

HEDEF 6: KENTSEL ALTYAPI PLAN, PROJE VE YATIRIMLARINI MEKÂNSAL PLANLARLA BÜTÜNLEŞTİRMEK

STRATEJİ 6.1: Kentsel altyapı plan, proje ve uygulamalarının mekânsal planlama ile bütünleşik yürütülmesi sağlanacaktır.

EYLEM 6.1.1: Büyükşehirlerde altyapı ana planları hazırlanacaktır.

Büyükşehirlerden başlayarak sonraki aşamalarda diğer belediyeleri de kapsayacak şekilde kentlerdeki altyapı yatırımlarını yönlendirecek altyapı ana planları hazırlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Valilikler, TEDAŞ, BOTAŞ	2010-2017	KG

EYLEM 6.1.2: Plan tadilatlarında "kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu" hazırlanacaktır.

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğe, her tür ve ölçekte plan değişikliği önerisinin kentsel teknik altyapıya yönelik etkilerinin değerlendirileceği "kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu" koşulu eklenmesi gerekmektedir. Yapılacak çalışmalar kapsamında bahse konu raporun formatının da belirlenmesinde yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Valilikler, İl Özel İdareleri, Belediyeler	2010-2014	MD

STRATEJİ 6.2: Kentsel altyapı hizmetlerinin kalitesinin sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu olarak yükseltilmesine yönelik yöntemler geliştirilecektir.

EYLEM 6.2.1: Büyükşehir Belediyelerindeki altyapı proje ve yatırımlarında SCADA sistemleri kullanılacaktır.

Altyapı proje ve yatırımlarında şebeke kayıplarını azaltabilecek, arızaları tespit edecek, abone kayıtlarını tutacak SCADA ve bilgi sistemlerinin kullanılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Türkiye Elektrik İletim A.Ş., BOTAŞ, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü , Valilikler	2010-2017	KG

EYLEM 6.2.2: Farklı bölgelerde ve yapı türlerinde gri su sisteminin kullanımının fayda-maliyetlerinin tespit edilmesine yönelik araştırma yapılacaktır.

Gri su sisteminin farklı yerleşme, yapı ve tesis türlerinde kullanımının yaygınlaşması için maliyet etkinlik, su kullanım alışkanlıkları gibi konularda etüt ve araştırma yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler	2010-2014	KG

EYLEM 6.2.3: Yağmur suyu depolama ve kullanımının yaygınlaştırılması için mevzuat hazırlanacaktır.

Yağmur suyu depolama tesisleri kurulması ve kullanım amacına göre bu suların artılmasına yönelik uygulamaların yaygınlaşması için düzenlemeler yapılmasında yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD

EYLEM 6.2.4: Kentsel enerji taleplerinin mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynakları ile karşılanmasına yönelik araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları yapılacaktır.

Yerleşmeler için enerji araştırmaları ve planları ile, enerji ihtiyaçlarına ve tüketimine yönelik projeksiyonların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	2010-2023	KG

EYLEM 6.2.5: Kentlerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması için mevzuat düzenlenecektir.

Yenilebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, uygun destek ve teşvik mekanizmalarının belirlenmesi, kentlerde doğal enerji kaynaklarından (güneş, rüzgâr, biyokütle, biyogaz, su ve jeotermal) ve kojenerasyon sistemlerinden yararlanılması, kentlerin yenilenebilir enerjiyle aydınlatılması gibi konularda hukuki düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Belediyeler, Valilikler	2010-2023	MD

HEDEF 7: YERLEŞMELERDE SOSYAL DONATI VE HİZMETLERİN DENGELİ DAĞILIMINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 7.1. Kentsel sosyal donatı ve hizmetlerin kent, semt ve mahalle düzeyinde dağılımının dengeli ve yeterli hale getirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 7.1.1: Sosyal donatı standartlarının ve tasarım ölçütlerinin geliştirilmesine yönelik imar mevzuatı da dahil düzenlemeler yapılacaktır.

Her kademede ve türdeki sosyal donatılar için yer seçimi, öncelikler, yerel özelliklere göre farklı donatıların mekânsal dağılımı ve standartlarının belirlenmesi ile planlama ve tasarım ölçütlerine ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması ve rehberlerin hazırlanması, sosyal donatı alanlarına yönelik plan değişiklikleri usul ve esaslarını yeniden düzenleyen kuralların geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EYLEM 7.1.2: Konut alanları sosyal donatılarla birlikte geliştirilecektir.

Yeni gelişme alanlarında sosyal donatıların konutlarla birlikte geliştirilmesine yönelik imar programı, performans programı ve bütçe sistemi ihtiyacı bulunmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG

HEDEF 8: MEKÂNSAL PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALANLARI SİSTEM BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 8.1: Yerleşmelerde açık ve yeşil alanların mekânsal planlar kapsamında sistem bütünlüğü içinde planlanması sağlanacaktır.

EYLEM 8.1.1: Açık ve yeşil alan standartları ve türleri geliştirilecektir.

Açık ve yeşil alanlarla ilgili olarak yeşil kütle, karbon yutak ve nefes alma noktaları, kentsel ısı adaları, kentsel biyotop koruma alanları, kent ormanı, kent parkı, yeşil koridor gibi unsurlar için planlama ve

tasarım standartlarının geliştirilmesine ve rehberlerin hazırlanmasına yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, TSE, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EYLEM 8.1.2: Yerleşmelerdeki mevcut yeşil alanları koruyan ve mekânsal planlarda açık ve yeşil alanlar sistemini öneren düzenlemeler yapılacaktır.

Mekânsal planlar kapsamında yaya yollarını da kapsayan sürdürülebilir bir açık ve yeşil alan stratejisinin hazırlanması, yönetim, bakım ve işletme sisteminin oluşturulması ve yeşil alanları azaltacak her türlü plan dışı müdahalenin önlenmesi için şehircilik ve planlama mevzuatında yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

HEDEF 9: DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIK VE DEĞERLERİN KORUNMASINI SAĞLAMAK

STRATEJİ 9.1: Kentleşme ve mekânsal planlama sürecinde doğal ve kültürel varlıkların korunmasını benimseyen yaklaşımlar desteklenecektir.

EYLEM 9.1.1: Koruma ile ilgili kapasite geliştirmek üzere eğitim programları düzenlenecektir.

Doğal ve kültürel varlık ve değerlerin korunmasına yönelik planlama ve uygulamalardan sorumlu yerel ve merkezi yönetimlerde, kurumsal kapasitenin artırılmasına yönelik eğitim programları ve malzemelerin hazırlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 9.1.2: Koruma çalışmaları kapsamında geleneksel ve yerel yapı malzemeleri ve teknolojileri geliştirilecektir.

Kültürel mirasın korunması kapsamında geleneksel ve yerel yapı malzemelerinin ve teknolojilerinin geliştirilmesi ve uygulanmasını amaçlayan araştırma programlarının ilgili kurumların koordinatörlüğünde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 9.1.3: Doğal ve kültürel varlıkların envanteri çağdaş teknikler kullanılarak tamamlanacak ve etkin bir veri tabanı oluşturulacaktır.

Ulusal düzeyde doğal ve kültürel varlıkların envanterlerinin tamamlanması, bilgiye kademeli erişim imkanlarının sağlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2014	KG

EYLEM 9.1.4: Planlama ve koruma mevzuatında, korunan alanlara ilişkin öncelikler belirlenecek ve tahribi durumunda uygulanacak yaptırımlar geliştirilecektir.

Planlama mevzuatı ile koruma mevzuatı arasında paralellik sağlanması, doğal ve kültürel varlıkların ve alanların tahribi durumunda uygulanacak yaptırımların geliştirilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD

STRATEJİ 9.2: Tüm doğal kaynakların ve korunan alanların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için izleme ve denetleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve aynı alandaki farklı koruma kararlarının uyumlaştırılması sağlanacaktır.

EYLEM 9.2.1: Doğal kaynakların ve koruma alanlarının yönetimi için uluslar arası kriterleri de dikkate alarak koruma alanlarının tespiti yapılacak ve bu alanlardaki biyolojik çeşitlilik de dahil envanter çalışmaları tamamlanacaktır.

Doğal ve ekolojik özellikleri nedeniyle korunması gereken su kaynakları ve su havzaları, akarsu yatakları, sulak alanlar, tarım alanları, orman alanları, kıyılar, ekolojik duyarlı alanlar, doğal sit alanları, mera ve benzeri değerlerin belirlenmesine yönelik olarak çağdaş teknolojiler kullanılarak envanter çalışmaları yapılması, paylaşımlı veri portalı oluşturulması, sürekliliğini ve güncelliğini sağlayacak araçların geliştirilmesi önerilmektedir. Çevre ve Orman Bakanlığınca halen yürütülmekte olan envanter ve veri portalı çalışmaları Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca geliştirilmekte olan "Ulusal Mekânsal Planlama Portalı" ile ilişkilendirilecek, her zaman güncel tutulması sağlanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TÜİK, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 9.2.2: Koruma alanlarında uyarı sistemleri kurulacaktır.

Koruma statüsünde olan doğal ve ekolojik alanlara ilişkin bilgilendirme, uyarı, izleme ve denetim sistemi oluşturulması faaliyetleri ile Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde korunan alanlarda biyolojik çeşitliliğin izlenmesi amacıyla kurulan "Nuh'un gemisi biyolojik çeşitlilik izleme birimi"nin faaliyetlerinin ortaklaşa yürütülmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	KG

STRATEJİ 9.3: Doğal ve kültürel varlıkların korunmasına ilişkin uygulama araçlarının geliştirilmesi desteklenecektir.

EYLEM 9.3.1: Korumayı özendirecek araçlar geliştirilecektir.

Korumayı özendirecek uygulama araçlarının geliştirilmesi, mevcut kaynakların etkinleştirilmesi, kullanan-öde, ikili ve çok taraflı finansman kaynağı gibi seçeneklerin oluşturulması, bunlardan yararlanma konusunda kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD

HEDEF 10: SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK BOYUTLARLA BÜTÜNLEŞİK BİR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMAK

STRATEJİ 10.1: Kentsel yenileme ve dönüşüme ilişkin plan ve projelerin bütüncül bir planlama anlayışıyla hazırlanması, uygulamanın izlenmesi ve denetlenmesi sağlanacaktır.

EYLEM 10.1.1: Sürdürülebilir mekân kalitesi için göstergeler hazırlanacaktır.

Özellikle kentsel dönüşüm ve yenileme alanlarında mekân kalitesini belirleyen yaşanabilirlik ve sürdürülebilirlik göstergelerinin oluşturulması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 10.1.2: Dönüşüm projelerinin ilan, planlama ve uygulama süreçleri kapsamında kent bütününe etkilerinin analizi yapılacaktır.

Kentsel dönüşüm alanları, nazım ve uygulama imar planları ile uyumu sağlanarak ilan edilecek ve bu alanların kent bütününde yaratacağı etkilerin analizi yapılarak olumsuz etkileri azaltılmaya çalışılacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	TOKİ, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG

STRATEJİ 10.2: Kentsel dönüşüm plan ve projelerinin; katılımcı ve kamu-özel sektör işbirliklerine yer veren anlayışla kurgulanması ve dönüşüm sonrası koşulların izlenip denetlenmesi sağlanacaktır.

EYLEM 10.2.1: Kentsel dönüşüm uygulamaları için fizibilite hazırlanacaktır.

Kentsel dönüşümden etkilenen grupların analizi, kamunun rolü, proje ortaklarının belirlenmesi, tarafların finansal yükümlülükleri, uygulama araçları, projeden etkilenen tarafların hak ve sorumlulukları, elde edilecek getirinin paylaşımı ve ek getirinin kamu yararına değerlendirilmesi gibi hususların kapsamlı bir şekilde ele alındığı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG

EYLEM 10.2.2: Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerine etkin katılım için mekanizmalar geliştirilecektir.

STK'ların, meslek odalarının, üniversitelerin, yerel yönetimlerin ve yaşayanların katılımının; komiteler kurulması, bilgi merkezlerinin oluşturulması, kitle iletişim araçları ve kent konseyleri aracılığıyla sağlanacağı düşünülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Üniversiteler, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2023	KG

HEDEF 11: AFET VE YERLEŞME RİSKLERİNİ AZALTMAK

STRATEJİ 11.1: Afet yönetim sisteminin bütüncül ve etkin bir hale getirilmesi için mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.

EYLEM 11.1.1: 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ve ilgili yönetmelikleri yeniden düzenlenecektir.

Afetlerle ilgili mevzuatın son yıllarda önem kazanmaya başlayan risk yönetimi çerçevesinde yeniden ele alınması; Yasa'nın bütün afet türlerini kapsayan, hazırlık, müdahale, risk azaltma ve iyileştirme safhalarını tanımlayan, ilgili kurumları ve sorumluluklarını belirleyen ve mekânsal planlama mevzuatı ile ilişkisini kuran çerçeve bir kanun niteliğine kavuşturulması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

STRATEJİ 11.2: Afet tehlikeleri ve riskleri tespit edilerek risk azaltmaya yönelik süreçler etkinleştirilecektir.

EYLEM 11.2.1: Bütünleşik afet tehlikelerinin belirlenmesine yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Bütünleşik afet tehlikelerinin belirlenmesinde görev alacak kurumlar ile yürütülecek çalışmaların usul ve esasları ile ilgili düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç vardır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler	2010-2014	MD

EYLEM 11.2.2: Bütünleşik tehlike haritaları hazırlanacaktır.

Yerleşmelerde her tür doğal afet tehlikesini kapsayan bütünleşik tehlike haritalarının hazırlanması, bu çalışmaların sürekli güncel tutulması ve her kademedeki karar alma sürecine entegre edilmesi gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Valilikler	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2023	KG

EYLEM 11.2.3: Mikro bölgeleme ile ilgili mevzuat hazırlanacaktır.

Yerleşime açılması düşünülen alan veya yapılaşmış bir alanda tüm tehlikelerin belirlenmesi amacıyla yapılacak olan mikro bölgeleme çalışmalarının ilke, esas ve standartları ile ilgili hukuki düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Valilikler	2010-2014	MD

STRATEJİ 11.3: Şehircilik ve planlama mevzuatı, afet ve yerleşme risklerinin azaltılmasını sağlamak üzere, tehlike ve risk analizi ile sakınım planlamasını kapsayacak şekilde düzenlenecektir.

EYLEM 11.3.1: Risk sakınım planlamasıyla ilgili yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Bütünleşik tehlike haritaları, sakınım planlaması ve risk azaltma yaklaşım ve yöntemleri konularında kapsam, standartlar, sorumluluk ve yöntemler belirleyen uygulamalar için şehircilik ve planlama mevzuatında düzenlemeler yapılması ihtiyacı bulunmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EYLEM 11.3.2: Risk Sakınım Planlaması el kitabı hazırlanacaktır.

Sakınım planlaması süreç, yöntem ve yaklaşımlarına ilişkin plan yapma yetkisi olan kuruluşlara yönelik materyallerin hazırlanması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 11.3.3: Risk türlerinin belirlenmesi amacıyla bilgi paylaşımında standart oluşturulacak ve başta kamu binaları olmak üzere mevcut yapı stokuna ilişkin envanter çalışması yapılacaktır.

Ulusal düzeyde çeşitli sektörler için toplanacak veya üretilecek konumsal/mekânsal verilerin paylaşım imkânlarının kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılması amacıyla ortak standartların belirlenmesi ve mevcut yapı stoku envanterinin hazırlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	KG

EYLEM 11.3.4: Risk azaltma ile ilgili Ar-Ge çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Afet tehlike ve riskleriyle ilgili araştırmalar desteklenerek risk azaltma konusunda Ar-Ge altyapısı güçlendirilecektir. Ayrıca kurum ve kuruluşlarca, risk yönetimlerinin etkinliğini artırmak için kendi ölçeklerinde afet ve acil durum araştırmalarının yapılması, üniversiteler ile uygulama birimlerinin işbirliği olanaklarının artırılması, çok disiplinli araştırmaların belirli bir ulusal program dahilinde yapılması ve kurumsallaştırılması için yöntemler geliştirilmesi ve özellikle deprem araştırmaları ve senaryolarının ülkemizin tüm riskli alanlarında yoğunlaştırılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
TÜBİTAK	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 11.3.5: İnsan sağlığı ve yerleşme güvenliğini tehdit eden unsurlar kent ölçeğinde tespit edilecektir.

Yerleşim alanlarındaki radyoaktivite içeren malzeme depoları, sanayi tesisleri, patlayıcı madde depolama ve üretim tesisleri gibi tehlike içeren kullanımların tespit edilerek mekânsal plan kararlarında dikkate alınması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Belediyeler, İl Özel İdareleri,, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

STRATEJİ 11.4: Doğal afet sigorta sisteminin tüm afet türlerini kapsayacak şekilde geliştirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 11.4.1: Deprem dışındaki afetlerin de zorunlu sigorta kapsamına alınmasını sağlayacak Doğal Afet Sigortaları Kanunu hazırlanacaktır.

Mevzuatın daha işlevli ve etkin uygulanmasını sağlamak üzere tüm afet ve yapı türlerini içerecek ve ülkenin tamamını kapsayacak şekilde, Doğal Afet Sigortası Kanunu ve ikincil mevzuatının geliştirilmesi ve sigorta bilincinin artırılması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Hazine Müsteşarlığı (Doğal Afet Sigortaları Kurumu)	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı,	2010-2014	MD, KG

STRATEJİ 11.5: Afetlere etkin müdahale için acil durum haberleşme altyapısı güçlendirilecek, tahliye koridorları, toplanma, geçici barınma, afet destek merkezleri ve acil durum tesisleri gibi tesislerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

EYLEM 11.5.1: Merkezi ve yerel düzeyde haberleşme, acil durum çağrı ve bilgi iletişim sistemleri altyapısı ile acil müdahale ve yardımlar için ulaşım sistemleri geliştirilecektir.

Afet sonrasında veya acil durumlarda hem merkezi düzeydeki hem yerel düzeydeki kurumlar arasında hızlı ve güvenli haberleşmenin sağlanabilmesi için altyapının geliştirilmesi, bu kapsamda afet yönetimi ve acil durum müdahale planlarının da yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, acil müdahale ve yardımların hızlı yapılabilmesi için gerekli ulaşım sistemleri ve mekânsal organizasyonların

sağlanması, yer seçimlerinin tamamlanması ve mevcut planlarda bu amaçla gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Telekomünikasyon ve İletişim Kurumu Başkanlığı, Türk Telekom, Valilikler, Belediyeler	2010-2014	KG

EYLEM 11.5.2: Acil durumlarda kullanılacak sosyal donatıların belirlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.

Afet anı ve sonrasında ihtiyaç duyulan tahliye koridoru, toplanma ve geçici barınma alanları ve acil durumda kullanılacak tesislerin; tanımının yapılması, nüfus ve ihtiyaçlara göre standartlarının belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca mekânsal planlamalarda acil durumda kullanılacak alan ve yapılar, ulaşım, sağlık hizmetleri, geçici barınma ve lojistik gibi fonksiyonların bir bütün olarak dikkate alınması gerekmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Türk Kızılay Derneği	2010-2017	KG

HEDEF 12: YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK, GÜVENLİ YERLEŞMELER OLUŞTURMAK

STRATEJİ 12.1: Yerleşmelerde gerekli önlemler alınarak toplum ve mekân güvenliği artırılacaktır.

EYLEM 12.1.1: Belediye zabıta birimleri, polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal düzeni sağlamaya yönelik işbirliği ve koordinasyon mekanizması kurulacaktır.

Güvensiz ve tehlikeli ortamlar kentlerde yaşayanların hayat kalitesini etkilediğinden yerel yönetimler, polis ve diğer kurumlar arasında etkin bir işbirliği sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, suç oluşmadan önce kent çeperleri veya çöküntü alanlarındaki yerleşim birimlerinde sosyal desteğin ve izlemenin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG

EYLEM 12.1.2: “Güvenli yerleşme tasarım rehberi” hazırlanacaktır.

Kamusal alanlar ile toplumun kullanımına açık mekânların; nitelikli, güvenli ve dezavantajlı grupların kullanımına elverişli ve riskleri azaltacak biçimde planlanması ve tasarlanmasına yönelik ilke, standart ve ölçütleri kapsayan bir rehber hazırlanması önerilmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

HEDEF 13: KENT KİMLİĞİNİ KORUMAK VE GELİŞTİRMEK

STRATEJİ 13.1: Kentsel mekânın planlanması ve tasarımında; kente ait tarihsel, doğal, kültürel doku ve öğelerin kent kimliğinin ayrılmaz parçası olduğunu benimseyen, güçlendirip, yaşatan bir içerik ve program oluşturulması sağlanacaktır.

EYLEM 13.1.1: Kent kimliğine ilişkin araştırmalar yapılacak ve bu kimliğe yönelik özgün tasarım rehberleri hazırlanacaktır.

Özgün mimari, doku ve mekânsal özelliklerin ve var olan kent kimliğinin tespit edilmesi, var olan ve yeni gelişen alanların kimliğinin geliştirilmesi için tasarım ilkeleri oluşturulması, tasarım rehberlerinin hazırlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları, Valilikler, İl Özel İdareleri	2010-2023	KG

EYLEM 13.1.2: Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi oluşturulacaktır.

Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi oluşturulması, kent arşivlerinin koruma altına alınması, kültürel miras envanterinin çıkartılması, kent mimarlık atlaslarının hazırlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

EYLEM 13.1.3: Kent Rehberleri hazırlanacaktır.

Konut alanları ile ilişkili olarak, kentte bulunan ulaşılabilir tesislerin (idari, sağlık, kültürel, eğlence merkezleri vb. yerlerin) gösterildiği, uygun toplu taşıma sistem ve güzergâhlarının açıklandığı, bunların kullanılabilirlik düzeylerinin belirtildiği, kolay anlaşılabilir, farklı dağıtım ve yayın biçimlerinde "Kent Rehberleri"nin hazırlanması önerilmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Valilikler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG

HEDEF 14: KENTLERDE, ÇEVRE DUYARLI BİR YAŞAM ORTAMI OLUŞTURMAK

STRATEJİ 14.1: Yerleşmelerin planlanmasında, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını, ekolojik dengenin korunmasını, kirliliğin önlenmesini, enerji verimliliğini ve çevre duyarlılığını dikkate alan yaklaşımlar benimsenecektir.

EYLEM 14.1.1: Hava, su ve toprak kirliliğini ölçme, izleme ve bilgilendirme alt yapısı geliştirilecektir.

Hava, su ve toprak kirliliğini uluslararası parametreler çerçevesinde sürekli olarak ölçmek üzere var olan teknolojik altyapının güçlendirilmesi, eksik olan yerlerde gerekli sistemin oluşturulması ve izlenmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Çevre ve Orman Bakanlığı	Valilikler, Belediyeler, TÜİK	2010 -2014	KG

EYLEM 14.1.2: Kent ekosistemlerinin ve ormanlarının korunması için araçlar geliştirilecektir.

Kent ormanı uygulamalarını özendirici araçların geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı , Valilikler	2010-2023	KG

EYLEM 14.1.3: Su yönetimi politika ve uygulamalarının mekânsal planlamaya yansıtılması için düzenlemeler yapılacaktır.

Yerleşmeler ile su kaynaklarının etkin kullanımı arasındaki ilişkinin her ölçekteki planlamada öncelikle göz önüne alınması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, İl Özel İdareleri, TÜİK	2010 -2023	MD, KG

EYLEM 14.1.4: Enerji etkin ve iklim duyarlı yerleşme stratejileri hazırlanacaktır.

Yerleşmelerde iklim değişikliğine yönelik uyum ve azaltım stratejileri geliştirilecek, planlama ve yapılaşmaya yönelik usul ve esaslar belirlenecektir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TÜBİTAK, Belediyeler, Üniversiteler	2010 -2023	KG

4.3 Yerleşmelerin ekonomik ve toplumsal yapılarının güçlendirilmesi

HEDEF 15: GÖÇ VEREN YERLEŞMELERİ VE KIRSAL KESİMİ GÜÇLENDİREREK GÖÇÜ YÖNLENDİRMEK

STRATEJİ 15.1: Göçün azaltılabilmesi için; küçük ve orta ölçekli yerleşmeler ile kırsal kesimde, ekonomik faaliyetlerin ve istihdamın artırılması, yaşam ve mekan kalitesinin iyileştirilmesi desteklenecektir.

EYLEM 15.1.1: Merkez köyler ve benzeri yerleşme uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

Merkez köy, köy kent veya tarım kentleri gibi uygulamalar yaygınlaştırılarak, ekonomik ve toplumsal gelişmeleri sağlanacaktır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, GAP İdaresi	2015-2017	KY

EYLEM 15.1.2: Kırsal kesimde üreticilerin teşvik edilmesi için yeni mekanizmalar ve araçlar geliştirilecektir.

Kırsal alanda entegre üretim ve kooperatifler yoluyla üreticilerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Kırsal yerleşmelerde tüm alt faaliyet dalları itibarıyla tarım sektörünün, tarımsal sanayinin ve organik tarımın teşvik edilmesinde yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, İl Özel İdareleri, Kalkınma Ajansları, Kooperatifler ve Kooperatif Birlikleri, KOSGEB	2010-2014	MD, KG

EYLEM 15.1.3: Kırsal kesimde tarım dışı ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Kırsal alanda tarım dışı ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve istihdamın artırılabilmesi için; el sanatlarının geliştirilerek ahşap ürünler (elbise askılıkları, mutfak malzemeleri, süs eşyaları gibi günlük hayatta kullanılacak eşyaların) üretilmesi, oymacılık, kakmacılık, madeni eşyalar, kilim, dokumacılık, yöresel organik tekstil ürünleri gibi geleneksel el sanatlarının geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının hazırlanması, gıda ürünleri ambalajlanması, konservecilik gibi sağlıklı ürünler üretilip pazarlanması, termal ısıtmalı seracılık, çiçekçilik ile agro ve eko turizm gibi alanlara öncelik verilmesinde fayda görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Kaymakamlıklar, STK'lar	2010-2014	KG

HEDEF 16: KENTLERDE TOPLUMSAL DAYANIŞMAYI, BÜTÜNLEŞMEYİ VE HOŞGÖRÜYÜ ARTIRMAK

STRATEJİ 16.1: Kentte yaşayanların mekân ve yaşam koşulları arasındaki farkların, sosyal ve mekânsal yapıların uyumlaştırılması yoluyla azaltılması sağlanacaktır.

EYLEM 16.1.1: Kentlerde aile yaşam merkezleri, spor ve gençlik merkezleri ve toplum merkezleri gibi sosyal donatı alanları kurulacaktır.

Kentlerde göç alan ve nüfusun yoğun olarak bulunduğu mahallelerde aile yaşam merkezleri, spor ve gençlik merkezleri ile toplum merkezlerinin kurulması, bu merkezler aracılığıyla mahalle sakinleri arasında iletişimin güçlendirilmesine ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik programlar düzenlenmesinde yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, SHÇEK, İlgili Devlet Bakanlıkları, STK'lar, İl Özel İdareleri	2010-2023	KG

EYLEM 16.1.2: Kente yeni gelenlerin uyum sorunlarının giderilmesine yönelik çok yönlü programlar uygulanacaktır.

Kente yeni gelenlerin eğitimlerini ve bilinç düzeylerini artırarak kent yaşamına uyumlarını hızlandırmak için çok yönlü kurslar ve sosyal etkinlikler düzenlenmesinde yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, İl Özel İdareleri, TRT, STK'lar	2010-2023	KG

EYLEM 16.1.3: Toplumsal ayrışmayı ve yalnızlaşmayı önleyecek mekânsal planlama ve toplumsal bütünleşme konulu çalışmalara ağırlık verilecektir.

Kent ölçeğinde yapılacak mekânsal planlarda toplumsal ayrışmayı ve yalnızlaşmayı önleyecek fiziki plan önlemlerinin neler olduğunun araştırılarak, sonuçlarının planlama yapan kurum ve kuruluşlara yansıtılması önerilmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
YÖK	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler, STK'lar	2010-2014	KG

EYLEM 16.1.4: Kent Konseyleri güçlendirilecektir.

Kent Konseylerini düzenleyen mevzuatın gerekli mali ve idari düzenlemeler yapılarak gözden geçirilmesi, katılımın ve örgütlenmenin sokak, yapı adası, mahalle düzeyinden başlayarak daha yaygın ve tüm toplumsal kesimleri kapsayan biçime getirilmesi ve uygulamanın yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Muhtarlıklar, Kent Konseyleri, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG

HEDEF 17: MUHTAÇLARIN VE DEZAVANTAJLI GRUPLARIN KENTSEL HİZMETLERDEN YARARLANABİLMESİ İÇİN GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALMAK

STRATEJİ 17.1: Kentsel hizmetlere özürsü, yaşlı, hareket kısıtlılığı olan özel ihtiyaç grupları gibi toplumun dezavantajlı kesimlerinin de erişilebilirliği sağlanacaktır.

EYLEM 17.1.1: Kentsel hizmet alanlarının dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi için standart geliştirilecektir.

Kentsel hizmet alanlarının planlama ve tasarımında dezavantajlı grupların gözeteilmesi önemli bir husus olup, "Herkes için kent" yaklaşımı kapsamında uluslararası çalışmalarla geliştirilen ilke ve esaslar dikkate alınarak tasarım standartları ve kılavuz geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı, Özürsü İdaresi Başkanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar	2010-2014	KG, MD

EYLEM 17.1.2: Dezavantajlı grupları dikkate alan planlama, mimari çözüm ve kentsel tasarımlar yapılacaktır.

Hareket kısıtlılığı bulunanların ve özel ihtiyaç sahiplerinin gereksinmelerinin imar planlarına yansıtılması ve mevcut planların gözden geçirilmesi, tasarım ve mimari çözümlerde bu hususların dikkate alınması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Özürsü İdaresi Başkanlığı, İl Özel İdareleri, STK'lar, İlgili Bakanlıklar	2014-2023	KG

STRATEJİ 17.2: Sosyal yardıma ihtiyaç duyanların belirlenip ihtiyaçlarının karşılanarak kent yaşamına kazandırılması çalışmaları desteklenecektir.

EYLEM 17.2.1: Sosyal yardıma ihtiyaç duyanların nesnel ölçütlerle belirlenmesi için araştırma yapılacaktır.

İlgili merkezi yönetim birimlerinin denetiminde başta muhtarlıklar olmak üzere yerel yönetimlerle işbirliği içinde araştırmalar genişletilerek sosyal yardım ihtiyacı olan kişilere daha kapsamlı destek verilmesi gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Muhtarlıklar	2010-2014	KG

STRATEJİ 17.3: Kent yoksulluğunun azaltılabilmesi için mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarına öncelik verilmesi, istihdam imkânlarının artırılması, evsizlik riskini önleyici tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

EYLEM 17.3.1: Kentlerde yaşayan yoksul kesime yönelik olarak, yörenin ihtiyaç ve potansiyeli dikkate alınarak mesleki eğitim ve beceri kazandırma programları geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Özellikle Büyükşehirlerde başlatılan ve ekonomik ve sosyal boyutlarıyla iyi uygulamalar olan mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarının farklı sektörlerde yeni branşlarla geliştirilmesi ve bu uygulamaların tüm belediyelere yaygınlaştırılması hususu sağlıklı kentsel gelişmenin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, STK'lar,	2010-2014	KG

EYLEM 17.3.2: Çalışan çocuklar ve sokakta yaşayan çocuklar için entegre koruma programları oluşturulacaktır.

Çalışan, sokakta yaşayan veya yoksul kesimdeki çocuklara yönelik olarak eğitim desteği, barınma, sağlık, beslenme hizmetleri sunumu ile diğer kentsel donatılardan yararlanmalarını sağlayacak programlar oluşturulması ihtiyacı bulunmaktadır.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Valilikler, İl Özel İdareleri, Kaymakamlıklar, Belediyeler	2010-2023	KG

EYLEM 17.3.3: Gençlerin kentsel yaşama katılımı için etkin bir program uygulanacaktır.

Gençlerin spor, eğitim ve kültür gibi kentsel kullanımlara erişimini kolaylaştırmak üzere yerel yönetimlerle ortak programların oluşturulması, bu çerçevede toplu taşıma araçları ile spor ve kültür hizmetlerinden indirimli/ücretsiz faydalanmalarının özendirilmesinde yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Valilikler	2010-2014	KG

HEDEF 18: MEKÂNSAL PLANLAMA SÜREÇ VE KARARLARINDA KATILIM VE DENETİMİ SAĞLAMAK

STRATEJİ 18.1: Vatandaşların mekânsal planlama sürecinin her aşamasına katılımı sağlanacaktır.

EYLEM 18.1.1: Karar süreçlerini yönlendirici katılım kılavuzları hazırlanacaktır.

Vatandaşların mekânsal planlama çalışmalarına katılım usul ve esaslarını ortaya koyan rehber dokümanlara ihtiyaç vardır. Bu tür bir çalışmada bilgi ve iletişim teknolojilerinden azami ölçüde faydalanılması, bilgilendirme ve izleme süreçlerinin tanımlanması ve sürecin kurumsallaşması ihtiyacı gözetilmelidir. Mahalle muhtarlarının, apartman ve site yönetimlerinin, yerel yönetimlerde ve kent konseyleri ile oluşturulacak yeni mekanizmalarda dikkate alınmasında yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Üniversiteler, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Mahalle Muhtarları, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	KG

HEDEF 19: KENT KÜLTÜRÜNÜ, KENTLİLİK BİLİNCİNİ, AİDİYET DUYGUSUNU GELİŞTİRMEK VE KENTLİ HAKLARI KONUSUNDA FARKINDALIK OLUŞTURMAK

STRATEJİ 19.1: Kent kültürü, aidiyet duygusu ve kentli haklarını koruyan eğitim programları ve kültürel etkinlikler destelenecektir.

EYLEM 19.1.1: Kentlilik bilinci farkındalık eğitim programları hazırlanacaktır.

Örgün eğitim çağındaki öğrencilere, çocuklara ve gençlere yönelik kendi yaşadıkları kentin kültürel mirasına ilişkin bilgiler veren, kentlilik bilinci, sahiplilik, katılım kültürü ve kent kimliği konularında müfredat, seminer ve sosyal etkinlik programları hazırlanması gerekli görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Milli Eğitim Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Belediyeler, Medya Kuruluşları, STK'lar	2010-2023	KG

EYLEM 19.1.2: Kentlilik bilincini artırmak için sosyal etkinlikler düzenlenecektir.

Kentlilik bilincinin artırılması için uygun ortamlar kullanılarak, her yaş ve gelir grubuna hitap edecek kampanyalar yapılmasında yarar görülmektedir.

SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞLAR	GERÇEKLEŞME DÖNEMİ	EYLEM TÜRÜ
Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, TRT, STK'lar	2010–2014	KG

5 Uygulama ve İzleme

KENTGES’de yer alan hedef, strateji ve eylemler katılımcı bir süreç ile elde edilmiştir. Bu bağlamda; Kentleşme Şurası ülkemizde yapılan politika belirleme çalışmalarına katılımcı yaklaşımın iyi bir örneğini teşkil etmektedir. KENTGES kapsamındaki eylemlerin gerçekleşmesi için ilgili tüm taraflarla görüşmelerin sürdürülmesi, konuların karşılıklı müzakere edilmesi, gelişmelerin kamuoyuna duyurulması öngörülmektedir.

KENTGES’de yer alan eylemlerin gerçekleşmesinde ortaya çoklu bir kurumsal yapı çıkmaktadır. Çalışmanın paydaşları; merkezi ve yerel kamu kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, medya kuruluşları, kent konseyleri ve meslek odalarıdır.

Yerel yönetimlerin hizmet kapasitelerinin gelişimini hedefleyen ya da kurumsal ve yasal değişiklik öngören düzenlemelerin ilgililer ve kamuoyu tarafından benimsenmesi ve gerçek hayata geçirilmesi için; öngörülenlerin paydaşlara iyi anlatılması ve karşılığında da paydaşlar tarafından iyi anlaşılması gerekmektedir.

5.1 KENTGES’in Yönetimi

KENTGES kapsamında öngörülen sürecin yönetimi, denetimi ve izlemesi kapsamında bir İzleme ve Yönlendirme Kurulu (İYK) oluşturulacak ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bünyesinde KENTGES İzleme Birimi (KİB) kurulacaktır.

İzleme ve Yönlendirme Kurulu (İYK) Kuruluşu, Görevleri ve İşleyişi

KENTGES kapsamında önemli görevler üstlenmesi öngörülen kurum ve kuruluşların katılımıyla bir İzleme ve Yönlendirme Kurulunun oluşturulması gerekli görülmektedir.

Bu çerçevede oluşturulacak İzleme ve Yönlendirme Kurulu; Bayındırlık ve İskân Bakanlığının eşgüdüm ve başkanlığında;

- İçişleri Bakanlığı,
- Çevre ve Orman Bakanlığı,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı,
- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı,
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı,

üst düzey temsilcilerinden oluşacaktır.

İzleme ve Yönlendirme Kurulu, KENTGES strateji ve eylemlerinin uygulama ve izleme çalışmalarını koordine edecektir.

İzleme ve Yönlendirme Kurulu'nun temel yükümlülükleri; KENTGES kapsamında yapılan uygulamaları izlemek, gerektiğinde yönlendirmek, bu amaçla kararlar üretmek, farklı kurumlar arasında eşgüdüm sağlamak, gerektiğinde KENTGES ilke ve stratejilerini gözden geçirmek, bazı stratejilerin değiştirilmesini veya yeni stratejiler üretilmesini önermektir. İzleme ve Yönlendirme Kurulu'nun görevleri ise aşağıda yer almaktadır:

- a) KENTGES uygulamalarını izlemek ve yönlendirmek amacıyla yılda 2 kez toplanarak eylemleri gerçekleştirmekten sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan gelişme raporlarını (6 aylık çalışma dönemleri sonunda düzenlenecek) değerlendirmek.
- b) KENTGES kapsamında eylemlerden sorumlu kurumların çalışmalarının sonuçlarına göre, uygulamayı, hedeflere ulaşma durumunu ve bunların zamanlamasını sorgulamak, varsa darboğazları belirlemek, bunların giderilmesi için öneriler geliştirmek ve bunları ilgili birimlere iletmek.
- c) Strateji ve Eylemlerle ilgili çalışmalar ve gelişmelere ilişkin münferit raporlara göre strateji ve eylem bütünlüğünü sorgulamak, gerekirse bazı stratejilerin değiştirilmesi veya yenilerinin üretilmesi konusunda tavsiyelerde bulunmak.
- d) KENTGES'in etkin yürütülmesini sağlamak üzere, yasal, teknik, mali ve diğer konularda alınması gerekli önlemleri belirlemek, bunları mensup oldukları kurum ve kuruluşlara bildirmek,
- e) KENTGES'in izleme ve değerlendirme yapısının etkin bir şekilde çalışması için öneriler geliştirmek ve yıllık izleme raporlarını görüşmektir.

KENTGES İzleme Birimi Kuruluşu, Görevleri ve İşleyişi

KENTGES'in izleme ve koordinasyonu Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından oluşturulacak KENTGES İzleme Birimi (KİB) aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

İzleme ve Yönlendirme Kurulu'nun sekretaryasını KİB üstlenecektir. Bu birim alınan tüm kararları ilgili kurum ve kuruluşlara ileticektir. KİB, KENTGES kapsamında elde edilen gelişmeleri ve karşılaşılan darboğazları Yönlendirme Kuruluna sunacaktır.

KENTGES İzleme Biriminin görevleri aşağıdaki gibidir;

- a) KENTGES'in etkin bir şekilde uygulanması ve izlenmesine yönelik gerekli çalışmaları yapmak,
- b) İzleme ve Yönlendirme Kurulunun sekretarya hizmetlerini yürütmek, toplantı kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek ve yıllık izleme raporlarını hazırlamak,

- c) KENTGES kapsamında yapılan işleri periyodik olarak izlemek, değerlendirmek ve izleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlamak, Kurul kararlarına bağlı olarak gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmak,
- d) Yönlendirme Kurulunun kararı doğrultusunda gerekçelerini belirlemek kaydı ile KENTGES'in revizyonuna yönelik çalışmaları yürütmek, yeni strateji ve eylemler ile iptal edilmesi gereken strateji ve eylemleri tespit ederek Yönlendirme Komitesi onayına sunmak,
- e) KENTGES'i, yurt içinde ve yurt dışında tanıtmak ve temsil etmektir.

5.2 Sorumlu ve İlgili Kuruluşların Yapacağı İşler

Strateji Belgesinin uygulama düzeyinin artırılması; genelde kentlere hizmet götüren tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, özelde ise KENTGES Strateji Belgesi ile sorumlu kılınan kamu kurum ve kuruluşlarının yıllık programlarında belirtilen faaliyetleri benimsemesi ve yer vermesi ile mümkündür. Sorumlu kuruluşlar, bütçelerini ve yıllık çalışma programlarını hazırlarken, yürütmekte oldukları hizmet ve yatırımlardan herhangi bir eksiltmeye gitmeksizin, Belgede sorumlu oldukları faaliyetlere ilişkin işlere öncelik tanıyacaktır. Bu konuda ihtiyaç duyulacak ilave düzenlemelerin, sorumlu kurum ve kuruluşlar ile DPT Müsteşarlığının işbirliğinde hazırlanması sağlanacaktır. KENTGES eylem ve faaliyetlerinin uygulaması, "sorumlu kuruluş" olarak belirlenen kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecektir. Sorumlu kuruluşlar, Belgede yer alan tedbirlerle uyumlu olan, fakat burada yer almayan diğer faaliyet konuları hakkında da uygulamalar gerçekleştirilebilecektir. Sorumlu kuruluşlar 6 aylık dönemlerde ilgili kuruluşları da bilgilendirip toplantıya çağırarak çalışmalarını yürüteceklerdir. Sorumlu kurum ve kuruluşlar çalışma dönemi sonunda izleme ve Yönlendirme Kurulu toplantısına sunulmak üzere rapor hazırlamakla yükümlüdürler. Sorumlu kuruluş olarak yer alan yerel yönetim birimlerinin çalışmalarını izleme görevi İçişleri Bakanlığınca yürütülecektir. Yerel yönetimlerin ilgili kuruluş olarak davet edecekleri diğer kurum ve kuruluşlar bu çalışmalara sürekli olarak katılacaklar ve süreçte teknik destek sağlayacaklardır.

Belgede "İlgili Kuruluşlar" olarak belirlenen kurum ve kuruluşlar ise, sorumlu kuruluşlarla birlikte çalışacak, destek sağlayacak ve uygulamaları yönlendirecek kuruluşlardır. İlgili kurum ve kuruluşlar sorumlu kuruluşun çağrısı üzerine sürece katılacaklardır. İlgili kuruluş olarak yer alan yerel yönetim birimlerinden hangilerinin çalışmalara katılacağı sorumlu kuruluş tarafından belirlenecektir.

EK-1: ÖZET EYLEM TABLOSU

KENTSEL GELİŞME STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI					KENTGES 2023						
HEDEFLER		STRATEJİLER			EYLEMLER						
NO	HEDEF	NO	STRATEJİ	NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUS(LAR)	DÖNEM	TÜR		
EKSEN 1		MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI									
1	MEKÂNSAL PLANLAMA SİSTEMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI	1.1	Kentsel ve kırsal yerleşmelerin mevcut durumları iyileştirilerek sağlıklı, güvenli ve düzenli gelişimine yönelik, bütüncül değerlendirmeye olanak sağlayan mekansal planlama, kentleşme ve imara yönelik kapsamlı bir Çerçeve Yasa çıkarılacaktır.	1.1.1	Şehircilik ve Mekânsal Planlama Çerçeve Yasası hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köylüleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD		
		1.2	Kamu kurum ve kuruluşları tarafından kentleşme ve imara yönelik mekansal planlama çalışmalarının uyum ve koordinasyonu merkezi düzeyde faaliyet gösteren düzenleyici ve denetleyici bir kurum tarafından sağlanacaktır.	1.2.1	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yeniden yapılandırılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı	2010-2014	KY		
		1.3		Mekânsal planlama ve imar faaliyetleri, plan kademeleri arasındaki uyum gözetilerek etkin izleme ve denetleme mekanizmaları aracılığıyla yönlendirilecektir.	1.3.1	Etkin bir izleme ve denetleme mekanizması kurulacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TOKİ	2010-2014	MD	
		1.4	Genişleyen görev, yetki ve sorumluluk alanlarıyla uyumlu olarak mekansal planlama ve uygulama ile ilgili olarak yerel yönetimlerin kapasiteleri güçlendirilecektir.	1.4.1	Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve yeniden yapılandırılması için 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdareleri Kanunu'nda ve ilgili diğer yasalarda düzenleme yapılacaktır.	1.4.1	Yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması ve yeniden yapılandırılması için 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 Sayılı İl Özel İdareleri Kanunu'nda ve ilgili diğer yasalarda düzenleme yapılacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı,, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD, KY
				1.4.2	İl özel idareleri bünyesindeki mekansal planlama ve uygulama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.	1.4.2	İl özel idareleri bünyesindeki mekansal planlama ve uygulama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Mahallî İdare Birlikleri	2010-2014	KY
				1.4.3	Belediyeler ve bünyesinde mekansal planlama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.	1.4.3	Belediyeler ve bünyesinde mekansal planlama birimlerinin kapasiteleri geliştirilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Büyükşehir Belediyeleri ve 50.000 nüfusun üzerindeki belediyeler	2010-2014	KY, KG
				1.4.4	Belediyeler ve il özel idarelerindeki teknik elemanlara yönelik mesleki ve teknik eğitim programları düzenlenecektir.	1.4.4	Belediyeler ve il özel idarelerindeki teknik elemanlara yönelik mesleki ve teknik eğitim programları düzenlenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Belediyeler Birliği, Üniversiteler	2010-2014	KG
		1.5	Ülke genelinde mekansal veri üreten ve kullanan kurum ve kuruluşları arasında uyum ve eşgüdüm etkin bir bilgi sistemi kullanılarak sağlanacaktır.	1.5.1	Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ve Mekânsal Planlama Portalının kurulmasına ve işletilmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	1.5.1	Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ve Mekânsal Planlama Portalının kurulmasına ve işletilmesine yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TÜİK, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	KY
				1.5.2	Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca, mekansal planlamaya altlık oluşturacak nitelikte, sayısal veri tabanı ve izleme sistemi geliştirilecektir.	1.5.2	Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca, mekansal planlamaya altlık oluşturacak nitelikte, sayısal veri tabanı ve izleme sistemi geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı, TÜİK, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2023	MD
				1.5.3	Kent Bilgi sistemlerinin kurulmasında ve işletilmesinde ikincil mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	1.5.3	Kent Bilgi sistemlerinin kurulmasında ve işletilmesinde ikincil mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD
		1.6	Üniversitelerde, mekansal planlamanın diğer disiplinlerle kesişen alanlarında ortak programlar oluşturulacaktır.	1.6.1	Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak uzmanlık programları oluşturulacaktır.	1.6.1	Lisansüstü programlarda disiplinler arası ortak uzmanlık programları oluşturulacaktır.	YÖK	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
		1.7	Kentleşme ve imar konularındaki uygulamalar, Ar-Ge çalışmaları ile desteklenecektir.	1.7.1	Ar-Ge çalışmalarına dayalı olarak mekansal planlama ve kentsel tasarım konularında el kitapları hazırlanacaktır.	1.7.1	Ar-Ge çalışmalarına dayalı olarak mekansal planlama ve kentsel tasarım konularında el kitapları hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, Belediyeler, İl Özel İdareleri, İçişleri Bakanlığı, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				1.7.2	Nitelikli kentsel tasarım plan ve projelerinin elde edilme yöntemleri geliştirilecektir.	1.7.2	Nitelikli kentsel tasarım plan ve projelerinin elde edilme yöntemleri geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2023	KG
				1.7.3	Kentleşme, imar ve mekansal planlama konularında Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir araştırma birimi oluşturulacaktır.	1.7.3	Kentleşme, imar ve mekansal planlama konularında Ar-Ge faaliyetlerinde bulunacak ulusal düzeyde bir araştırma birimi oluşturulacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, TÜBİTAK, Meslek Odaları	2010-2014	KY
		1.8	Mekânsal planlama konusunda iş ve işlemler belirlenecek etik kurallara göre yürütülecektir.	1.8.1	Mekânsal planlama alanındaki yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerler belirlenecektir.	1.8.1	Mekânsal planlama alanındaki yönetici ve meslek insanlarının uymaları gereken etik kural ve değerler belirlenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kamu Etik Kurulu, DPT Müsteşarlığı, İlgili Bakanlıklar, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD

EKSEN 2		YERLEŞMELERİN MEKÂN VE YAŞAM KALİTESİNİN ARTIRILMASI							
2	YERLEŞMELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR MAKROFORM OLUŞTURMAK	2.1	Sürdürülebilir kentsel gelişme sürecinde maliyetleri düşüren, kaynakları verimli kullanan ve yayılmayı önleyen bir kent makroformu desteklenecektir.	2.1.1	Yerleşmelerde dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformunun desteklenmesine yönelik hukuki düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				2.1.2	Dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformu oluşturmak ve yönlendirmek için yerleşme düzeyinde mekansal planlarda gerekli değişiklikler yapılacaktır.	Belediyeler	Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				2.1.3	Dengeli gelişen ve kontrollü büyüyen kent makroformunun oluşturulması için imar programları belirlenen esaslara göre düzenlenecektir.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İl Özel İdareleri Meslek Odaları	2010-2023	KG
				2.1.4	Arsa ve arazi spekülasyonunun önlenmesi ve denetimi için yasal düzenleme yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Maliye Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
3	SÜRDÜRÜLEBİLİR VE ÇEŞİTLENDİRİLMİŞ ARSA VE KONUT ÜRETİMİNİ VE SUNUMUNU GERÇEKLEŞTİRMEK	3.1	Konut ve arsa sunumu çeşitlendirilecek ve desteklenecektir.	3.1.1	Farklı gelir grupları için, plan kararları, yöresel doku ve mimariye uygun konut üretilecektir.	TOKİ	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD
				3.1.2	Konut kooperatiflerinin arsa ve finansman temin biçimlerinin araştırılması, konut sunumunun çeşitlendirilmesi ve etkinleştirilmesi için düzenleme yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2017	MD
				3.1.3	Konut kooperatiflerine alt yapısı hazır arsa sağlanması için düzenleme yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2023	MD
				3.1.4	İnşaat maliyetlerini ve sürelerini düşürecek yeni süreç ve yapım teknolojilerinin özendirilmesi için düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Üniversiteler	2010-2023	MD
				3.1.5	Konut alanlarında yönetim modelleri geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	MD
		3.2	Arsa ve arazi düzenlemesi uygulamalarında dengeli ve adil dağıtım sağlanmasına özen gösterilecek, dönüşüm uygulamaları dahil olmak üzere yeni uygulamaların geliştirilmesi sağlanacaktır.	3.2.1	Arsa ve arazi düzenlemelerine ilişkin mevzuat; değer esaslı düzenleme yönteminin geliştirilmesini, Emsal, Düzenleme Ortaklık Payı ve Kamu Ortaklık Payı ilişkisinin kurulmasını ve kamu arazilerinin değerlendirilmesini sağlayacak biçimde yeniden düzenlenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				3.2.2	Dönüşüm uygulamalarında arsa ve arazi düzenleme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ve değer esaslı düzenlemeler ile uygulama yapılabilmesi desteklenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG, MD
		3.3	Yapıların, insan ve çevre sağlığını tehdit eden risklerden arındırılmış, güvenli, kaliteli ve uluslararası standartlara uygun bir biçimde inşa edilmesi ve bakımı sağlanacaktır.	3.3.1	Yapı Denetim Kanunu'nun uygulama alanı genişletilecek ve İmar Kanunu'nun kamu yapıları ile ilgili maddeleri yeniden düzenlenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	MD
				3.3.2	Çevre dostu inşaat süreçlerinin ve yöntemlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2017	MD, KG
				4.1.1	Kent merkezleri, alt merkezler ve mahalle merkezleri için yerel sahiplenmeye dayalı yaklaşımlar geliştirilecek, merkezleri canlandırmaya yönelik kılavuzlar hazırlanacak ve hizmet standartları belirlenecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG
4	MERKEZİ İŞ ALANLARININ, ALT MERKEZLERİN VE MAHALLE MERKEZLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR POLİTİKALARLA GELİŞTİRİLMESİNİ VE CANLANDIRILMASINI SAĞLAMAK	4.1	Kentlerdeki merkezlerin yaşam ve mekân kalitesini yükselten düzenlemelerin yapılması ve uygulamaların denetlenmesi sağlanacaktır.	4.1.2	Kentlerin planlı ve sağlıklı gelişimi için, yeni açılacak alışveriş merkezlerinin plan kararları ile uyumlu olacak şekilde nitelik, yer seçimi ve yapılaşma ölçütlerini içeren düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG

5	SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL ULAŞIM SİSTEMİNİ OLUŞTURMAK	5.1	Mekânsal planlama çalışmalarında yerleşme büyüklüklerine göre uygulanabilecek kapsamlı ulaşım sistemlerine ilişkin politika, program ve planların geliştirilmesi sağlanacaktır.	5.1.1	Kentsel ulaşım planlarının kent planları ile uyum ve bütünlüğünün sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD
				5.1.2	Kentsel ulaşım planları çevresel, teknik, ekonomik ve toplumsal değerler gözeticilerle hazırlanacak ve uygulanacaktır.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG
		5.2	Kent içi ulaşımında, yaya ulaşımı ve bisiklet kullanımının kabul edilmiş tasarım ilkeleri doğrultusunda geliştirilmesi sağlanacaktır.	5.2.1	Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için rehberler ve tasarım kriterleri ile ilgili yasal düzenleme yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD
				5.2.2	Yaya ve bisiklet yollarının yaygınlaşması için plan kararları geliştirilecek ve etkin bir şekilde uygulanacaktır.	Belediyeler	Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	2010-2023	KG
		5.3	Kentlerdeki yük taşımacılığının, depolama, elleçleme, aktarma ve dağıtım hizmetlerinin, kent içi trafiğini olumsuz etkilemeyecek düzenlemelerle yapılması sağlanacaktır.	5.3.1	Kentte üretilen ve kente getirilen malların depolanacağı, işleneceği ve dağıtılacağı merkezler mekânsal planlarda ve ulaşım planlarında belirlenen yerlerde oluşturulacaktır.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG
		5.4	Kentsel ulaşım planlarında, ulaşılabilirlik, güvenlik, konfor, güvenilirlik, süreklilik, maliyet ve etkinlik ilkeleri gözeticilerdir.	5.4.1	Kent içi ulaşım ve trafik hizmetlerinin etkinleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG
				5.4.2	Ulaşım sistemleri ve önemli ulaşım tesislerinin afetlere dirençli bir biçimde projelendirilmesi, bakımı ve denetimi için düzenlemeler yapılacaktır.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Belediyeler	2010-2017	KG, MD
		5.5	Kentsel ulaşım sisteminde hareket kısıtlılığı olanların ihtiyaçlarını da dikkate alan yaya ve taşıt ulaşım bütünlüğüne yönelik standart ve tasarım projelerinin hazırlanması ve uygulanması sağlanacaktır.	5.5.1	Ulaştırma hizmetlerinin hareket kısıtlılığı bulunanlar tarafından da kullanılabilmesine yönelik standartlar geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Özürlüler İdaresi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD
				5.5.2	Toplu taşıma sistemlerinin hizmet kalitesi ve teknolojik düzeyi artırılabilecektir.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG
				5.5.3	Toplu taşıma sistemleri çevre duyarlı hale getirilecektir.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	2010-2023	KG
				5.5.4	Kent içi ulaşımında bilgi teknolojilerinin etkin kullanımı için düzenlemeler yapılacaktır.	Belediyeler	Ulaştırma Bakanlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler	2010-2023	KY, KG
		6	KENTSEL ALTYAPI PLAN, PROJE VE YATIRIMLARINI MEKÂNSAL PLANLARLA BÜTÜNLEŞTİRMEK	6.1	Kentsel altyapı plan, proje ve uygulamalarının mekânsal planlama ile bütünlük yürütülmesi sağlanacaktır.	6.1.1	Büyükşehirlerde altyapı ana planları hazırlanacaktır.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Valilikler, TEDAŞ, BOTAŞ
6.1.2	Plan tadilatlarında "kentsel teknik altyapı etki değerlendirme raporu" hazırlanacaktır.					Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Valilikler, İl Özel İdareleri, Belediyeler	2010-2014	MD
6.2.1	Büyükşehir Belediyelerindeki altyapı proje ve yatırımlarında SCADA sistemleri kullanılacaktır.					Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Türkiye Elektrik İletim A.Ş., BOTAŞ, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Valilikler	2010-2017	KG
6.2	Kentsel altyapı hizmetlerinin kalitesinin sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlu olarak yükseltilmesine yönelik yöntemler geliştirilecektir.			6.2.2	Farklı bölgelerde ve yapı türlerinde gri su sisteminin kullanımının fayda-maliyetlerinin tespit edilmesine yönelik araştırma yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler	2010-2014	KG
				6.2.3	Yağmur suyu depolama ve kullanımının yaygınlaştırılması için mevzuat hazırlanacaktır.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler	2010-2014	MD
				6.2.4	Kentsel enerji taleplerinin mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynakları ile karşınmasına yönelik araştırma, envanter ve projeksiyon çalışmaları yapılacaktır.	Belediyeler	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	2010-2023	KG
				6.2.5	Kentlerde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması için mevzuat düzenlenecektir.	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Belediyeler, Valilikler	2010-2023	MD
7	YERLEŞMELERDE SOSYAL DONATI VE HİZMETLERİN DENGELİ DAĞILIMINI SAĞLAMAK	7.1	Kentsel sosyal donatı ve hizmetlerin kent, semt ve mahalle düzeyinde dağılımının dengeli ve yeterli hale getirilmesi sağlanacaktır.	7.1.1	Sosyal donatı standartlarının ve tasarım ölçütlerinin geliştirilmesine yönelik imar mevzuatı da dahil düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				7.1.2	Konut alanları sosyal donatılarla birlikte geliştirilecektir.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Valilikler	2010-2023	KG

8	MEKÂNSAL PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALANLARI SİSTEM BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE GELİŞTİRMEK	8.1	Yerleşmelerde açık ve yeşil alanların mekânsal planlar kapsamında sistem bütünlüğü içinde planlanması sağlanacaktır.	8.1.1	Açık ve yeşil alan standartları ve türleri geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, TSE, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				8.1.2	Yerleşmelerdeki mevcut yeşil alanları koruyan ve mekânsal planlarda açık ve yeşil alanlar sistemini öneren düzenlemeler yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
9	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIK VE DEĞERLERİN KORUNMASINI SAĞLAMAK	9.1	Kentleşme ve mekânsal planlama sürecinde doğal ve kültürel varlıkların korunmasını benimseyen yaklaşımlar desteklenecektir.	9.1.1	Koruma ile ilgili kapasite geliştirmek üzere eğitim programları düzenlenecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				9.1.2	Koruma çalışmaları kapsamında geleneksel ve yerel yapı malzemeleri ve teknolojileri geliştirilecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				9.1.3	Doğal ve kültürel varlıkların envanteri çağdaş teknikler kullanılarak tamamlanacak ve etkin bir veri tabanı oluşturulacaktır.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2014	KG
				9.1.4	Planlama ve koruma mevzuatında, korunan alanlara ilişkin öncelikler belirlenecek ve tahribi durumunda uygulanacak yaptırımlar geliştirilecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD
		9.2	Tüm doğal kaynakların ve korunan alanların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için izleme ve denetleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve aynı alandaki farklı koruma kararlarının uyumlaştırılması sağlanacaktır.	9.2.1	Doğal kaynakların ve koruma alanlarının yönetimi için uluslar arası kriterleri de dikkate alarak koruma alanlarının tespit yapılacak ve bu alanlardaki biyolojik çeşitlilik de dahil envanter çalışmaları tamamlanacaktır.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TÜİK, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				9.2.2	Koruma alanlarında uyan sistemleri kurulacaktır.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	KG
		9.3	Doğal ve kültürel varlıkların korunmasına ilişkin uygulama araçlarının geliştirilmesi desteklenecektir.	9.3.1	Korumayı özendirerek araçlar geliştirilecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD
10	SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK BOYUTLARLA BÜTÜNLEŞİK BİR KENTSEL YENİLEME VE DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMAK	10.1	Kentsel yenileme ve dönüşüme ilişkin plan ve projelerin bütüncül bir planlama anlayışıyla hazırlanması, uygulamanın izlenmesi ve denetlenmesi sağlanacaktır.	10.1.1	Sürdürülebilir mekân kalitesi için göstergeler hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	TOKİ, Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				10.1.2	Dönüşüm projelerinin ilan, planlama ve uygulama süreçleri kapsamında kent bütününe etkilerinin analizi yapılacaktır.	Belediyeler	TOKİ, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG
		10.2	Kentsel dönüşüm plan ve projelerinin; katılımcı ve kamu-özel sektör işbirliklerine yer veren anlayışla kurgulanması ve dönüşüm sonrası koşulların izlenip denetlenmesi sağlanacaktır.	10.2.1	Kentsel dönüşüm uygulamaları için fizibilite hazırlanacaktır.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG
				10.2.2	Dönüşüm ve yenileme uygulama süreçlerine etkin katılım için mekanizmalar geliştirilecektir.	Belediyeler	Üniversiteler, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2023	KG
11	AFET VE YERLEŞME RİSKLERİNİ AZALTMAK	11.1	Afet yönetim sisteminin bütüncül ve etkin bir hale getirilmesi için mevzuat düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.	11.1.1	7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ve ilgili yönetmelikleri yeniden düzenlenecektir.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				11.1.2	Bütüncül afet tehlikelerinin belirlenmesine yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler	2010-2014	MD
		11.2	Afet tehlikeleri ve riskleri tespit edilerek risk azaltmaya yönelik süreçler etkinleştirilecektir.	11.2.2	Bütüncül tehlike haritaları hazırlanacaktır.	Valilikler	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler	2010-2023	KG
				11.2.3	Mikro bölgeleme ile ilgili mevzuat hazırlanacaktır.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Valilikler	2010-2014	MD

		11.3	Şehircilik ve planlama mevzuatı, afet ve yerleşme risklerinin azaltılmasını sağlamak üzere, tehlike ve risk analizi ile sakinin planlamasını kapsayacak şekilde düzenlenecektir.	11.3.1	Risk sakinin planlamasıyla ilgili yasal düzenlemeler yapılacaktır.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	MD
				11.3.2	Risk Sakının Planlaması el kitabı hazırlanacaktır.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				11.3.3	Risk türlerinin belirlenmesi amacıyla bilgi paylaşımında standart oluşturulacak ve başta kamu binaları olmak üzere mevcut yapı stokuna ilişkin envanter çalışması yapılacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri	2010-2014	KG
				11.3.4	Risk azaltma ile ilgili Ar-Ge çalışmaları gerçekleştirilecektir.	TÜBİTAK	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				11.3.5	İnsan sağlığı ve yerleşme güvenliğini tehdit eden unsurlar kent ölçeğinde tespit edilecektir.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
		11.4	Doğal afet sigorta sisteminin tüm afet türlerini kapsayacak şekilde geliştirilmesi sağlanacaktır.	11.4.1	Deprem dışındaki afetlerin de zorunlu sigorta kapsamına alınmasını sağlayacak ve risk durum raporunun da hazırlanmasını zorunlu kılacak Doğal Afet Sigortaları Kanunu hazırlanacaktır.	Hazine Müsteşarlığı (Doğal Afet Sigortaları Kurumu)	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı,	2010-2014	MD, KG
		11.5	Afetlere etkin müdahale için acil durum haberleşme altyapısı güçlendirilecek, tahliye koridorları, toplanma, geçici barınma, afet destek merkezleri ve acil durum tesisleri gibi tesislerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.	11.5.1	Merkezi ve yerel düzeyde haberleşme, acil durum çağrı ve bilgi iletiliş sistemleri altyapısı ile acil müdahale ve yardımlar için uygun sistemleri geliştirilecektir.	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Telekomünikasyon ve İletişim Kurumu Başkanlığı, Türk Telekom, Belediyeler	2010-2014	KG
11.5.2	Acil durumlarda kullanılacak sosyal donatıların belirlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.			Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Türk Kızılay Derneği	2010-2017	KG		
12	YAŞAM VE MEKÂN KALİTESİ YÜKSEK, GÜVENLİ YERLEŞMELER OLUŞTURMAK	12.1	Yerleşmelerde gerekli önlemler alınarak toplum ve mekân güvenliği artırılabilecektir.	12.1.1	Belediye zabıta birimleri, polis teşkilatı ve ilgili diğer birimler arasında toplumsal düzeni sağlamaya yönelik işbirliği ve koordinasyon mekanizması kurulacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Belediyeler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2023	KG
				12.1.2	"Güvenli yerleşme tasarım rehberi" hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
13	KENT KİMLİĞİNİ KORUMAK VE GELİŞTİRMEK	13.1	Kentsel mekânın planlanması ve tasarımında; kente ait tarihsel, doğal, kültürel doku ve öğelerin kent kimliğinin ayrılmaz parçası olduğunu benimseyen, güçlendirip, yaşatan bir içerik ve program oluşturulması sağlanacaktır.	13.1.1	Kent kimliğine ilişkin araştırmalar yapılacak ve bu kimliğe yönelik özgün tasarım rehberleri hazırlanacaktır.	Belediyeler	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversiteler, Meslek Odaları, İl Özel İdareleri, Valilikler	2010-2023	KG
				13.1.2	Ulusal düzeyde Şehircilik ve Planlama Müzesi oluşturulacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
				13.1.3	Kent Rehberleri hazırlanacaktır.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Valilikler, Üniversiteler, Meslek Odaları	2010-2014	KG
14	KENTLERDE, ÇEVRE DUYARLI BİR YAŞAM ORTAMI OLUŞTURMAK	14.1	Yerleşmelerin planlanmasında, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını, ekolojik dengenin korunmasını, kirliliğin önlenmesini, enerji verimliliğini ve çevre duyarlılığını dikkate alan yaklaşımlar benimsenecektir.	14.1.1	Hava, su ve toprak kirliliğini ölçme, izleme ve bilgilendirme alt yapısı geliştirilecektir.	Çevre ve Orman Bakanlığı	Valilikler, Belediyeler, TÜİK	2010 -2014	KG
				14.1.2	Kent ekosistemlerinin ve ormanlarının korunması için araçlar geliştirilecektir.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı , Valilikler	2010-2023	KG
				14.1.3	Su yönetimi politika ve uygulamalarının mekânsal planlamaya yansıtılması için düzenlemeler yapılacaktır.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, İl Özel İdareleri, TÜİK	2010 -2023	MD, KG
				14.1.4	Enerji etkin ve iklim duyarlı yerleşme stratejileri hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TÜBİTAK, Belediyeler, Üniversiteler	2010 -2023	KG

EKSEN 3		YERLEŞMELERİN EKONOMİK VE TOPLUMSAL YAPILARININ GÜÇLENDİRİLMESİ							
15	GÖÇ VEREN YERLEŞMELERİ VE KIRSAL KESİMİ GÜÇLENDİREREK GÖÇÜ YÖNLENDİRMEK	15.1	Göçün azaltılabilmesi için; küçük ve orta ölçekli yerleşmeler ile kırsal kesimde, ekonomik faaliyetlerin ve istihdamın artırılması, yaşam ve mekan kalitesinin iyileştirilmesi desteklenecektir.	15.1.1	Merkez köyler ve benzeri yerleşme uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, GAP İdaresi	2015-2017	KY
				15.1.2	Kırsal kesimde üreticilerin teşvik edilmesi için yeni mekanizmalar ve araçlar geliştirilecektir.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, İl Özel İdareleri, Kalkınma Ajansları, Kooperatifler ve Kooperatif Birlikleri, KOSGEB	2010-2014	MD, KG
				15.1.3	Kırsal kesimde tarım dışı ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları, İl Özel İdareleri, Kaymakamlıklar, STK'lar	2010-2014	KG
16	KENTLERDE TOPLUMSAL DAYANIŞMAYI, BÜTÜNLEŞMEYİ VE HOŞGÖRÜYÜ ARTIRMAK	16.1	Kentte yaşayanların mekân ve yaşam koşulları arasındaki farkların, sosyal ve mekânsal yapıların uyumlaştırılması yoluyla azaltılması sağlanacaktır.	16.1.1	Kentlerde aile yaşam merkezleri, spor ve gençlik merkezleri ve toplum merkezleri gibi sosyal donatı alanları kurulacaktır.	Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, SHÇEK, İlgili Devlet Bakanlıkları, STK'lar, İl Özel İdareleri	2010-2023	KG
				16.1.2	Kente yeni gelenlerin uyum sorunlarının giderilmesine yönelik çok yönlü programlar uygulanacaktır.	Belediyeler	Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, İl Özel İdareleri, TRT, STK'lar	2010-2023	KG
				16.1.3	Toplumsal ayrışmayı ve yalnızlaşmayı önleyecek mekânsal planlama ve toplumsal bütünleşme konulu çalışmalara ağırlık verilecektir.	YÖK	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler, STK'lar	2010-2014	KG
				16.1.4	Kent Konseyleri güçlendirilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Belediyeler, İl Özel İdareleri, Muhtarlıklar, Kent Konseyleri, STK'lar, Meslek Odaları	2010-2014	MD, KG
17	MUHTAÇLARIN VE DEZAVANTAJLI GRUPLARIN KENTSEL HİZMETLERDEN YARARLANABİLMESİ İÇİN GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALMAK	17.1	Kentsel hizmetlere özürsüz, yaşlı, hareket kısıtlılığı olan özel ihtiyaç grupları gibi toplumun dezavantajlı kesimlerinin de erişilebilirliği sağlanacaktır.	17.1.1	Kentsel hizmet alanlarının dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi için standart geliştirilecektir.	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Üniversiteler, STK'lar	2010-2014	KG, MD
				17.1.2	Dezavantajlı grupları dikkate alan planlama, mimari çözüm ve kentsel tasarımlar yapılacaktır.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, İl Özel İdareleri, STK'lar, İlgili Bakanlıklar	2014-2023	KG
		17.2	Sosyal yardıma ihtiyaç duyanların belirlenip ihtiyaçlarının karşılanarak kent yaşamına kazandırılması çalışmaları desteklenecektir.	17.2.1	Sosyal yardıma ihtiyaç duyanların nesnel ölçütlerle belirlenmesi için araştırma yapılacaktır.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Muhtarlıklar	2010-2014	KG
		17.3	Kent yoksulluğunun azaltılabilmesi için mesleki eğitim ve beceri kazandırma programlarına öncelik verilmesi, istihdam imkânlarının artırılması, evsizlik riskini önleyici tedbirlerin alınması sağlanacaktır.	17.3.1	Kentlerde yaşayan yoksul kesime yönelik olarak, yörenin ihtiyaç ve potansiyeli dikkate alınarak mesleki eğitim ve beceri kazandırma programları geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.	Belediyeler	Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, STK'lar,	2010-2014	KG
				17.3.2	Çalışan çocuklar ve sokakta yaşayan çocuklar için entegre koruma programları oluşturulacaktır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Valilikler, İl Özel İdareleri, Kaymakamlıklar, Belediyeler	2010-2023	KG
				17.3.3	Gençlerin kentsel yaşama katılımı için etkin bir program uygulanacaktır.	Belediyeler	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Valilikler	2010-2014	KG
18	MEKÂNSAL PLANLAMA SÜREÇ VE KARARLARINDA KATILIM VE DENETİMİ SAĞLAMAK	18.1	Vatandaşların mekânsal planlama sürecinin her aşamasına katılımı sağlanacaktır.	18.1.1	Karar süreçlerini yönlendirici katılım kılavuzları hazırlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Üniversiteler, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Mahalle Muhtarları, Meslek Odaları, STK'lar	2010-2014	KG
19	KENT KÜLTÜRÜNÜ, KENTLİLİK BİLİNCİNİ, AİDİYET DUYGUSUNU GELİŞTİRMEK VE KENTLİ HAKLARI KONUSUNDA FARKINDALIK OLUŞTURMAK	19.1	Kent kültürü, aidiyet duygusu ve kentli haklarını koruyan eğitim programları ve kültürel etkinlikler desteklenecektir.	19.1.1	Kentlilik bilinci farkındalık eğitim programları hazırlanacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Belediyeler, Medya Kuruluşları, STK'lar	2010-2023	KG
				19.1.2	Kentlilik bilincini artırmak için sosyal etkinlikler düzenlenecektir.	Belediyeler	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, TRT, STK'lar	2010-2014	KG

EK-2: EYLEMLERİN SORUMLU KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIMI

Sorumlu kuruluşlar	Eylem Numaraları						Toplam Eylem Sayıları
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	1.1.1	1.2.1	1.3.1	1.4.4	1.5.1	1.5.2	37
	1.5.3	1.7.1	1.7.2	1.7.3	1.8.1	2.1.1	
	2.1.4	3.1.2	3.1.3	3.1.4	3.1.5	3.2.1	
	3.2.2	3.3.1	3.3.2	4.1.1	4.1.2	5.1.1	
	5.2.1	5.5.1	6.1.2	6.2.2	7.1.1	8.1.1	
	8.1.2	10.1.1	11.3.3	12.1.2	13.1.2	14.1.4	
	17.1.1						
İçişleri Bakanlığı	1.4.1	1.4.2	1.4.3	12.1.1	15.1.1	16.1.4	7
	18.1.1						
YÖK	1.6.1	16.1.3					2
TOKİ	3.1.1						1
Belediyeler	2.1.2	2.1.3	5.1.2	5.2.2	5.3.1	5.4.1	27
	5.5.2	5.5.3	5.5.4	6.1.1	6.2.1	6.2.4	
	7.1.2	10.1.2	10.2.1	10.2.2	11.3.5	13.1.1	
	13.1.3	14.1.2	14.1.3	16.1.1	16.1.2	17.1.2	
	17.3.1	17.3.3	19.1.2				
Çevre ve Orman Bakanlığı	6.2.3	9.2.1	9.2.2	14.1.1			4
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	6.2.5						1
Kültür ve Turizm Bakanlığı	9.1.1	9.1.2	9.1.3	9.1.4	9.3.1		5
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	5.4.2	11.1.1	11.2.1	11.2.3	11.3.1	11.3.2	8
	11.5.1	11.5.2					
Valilikler	11.2.2						1
TÜBİTAK	11.3.4						1
Hazine Müsteşarlığı	11.4.1						1
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	15.1.2	15.1.3					2
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	17.2.1						1
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu	17.3.2						1
Milli Eğitim Bakanlığı	19.1.1						1
Toplam (16 kuruluş, 19 hedef, 42 Strateji, 100 Eylem)							100